

Bemærkninger til udkast til Landstingsforordning nr. x af x. xxx 2001 om folkeskolen

Generelle bemærkninger

Baggrunden for forslagens fremsættelse

Med den sidste ændring af folkeskoleforordningen i 1997 indførtes der i forlængelse af Kommunalreformkommissionens anbefalinger fra 1994 en ny styrelsesform i folkeskolen. På det tidspunkt ønskede man fra landstingets side ikke samtidig at revidere bestemmelserne om undervisningens indhold. Man videreførte således på alle væsentlige punkter i uændret form de bestemmelser om skolestrukturen og undervisningens indhold og organisering, der blev vedtaget med forordningsændringen af 1990, idet man vurderede, at disse ikke havde været i kraft så længe, at der kunne gennemføres en evaluering, der ville udgøre et tilstrækkeligt grundlag for en eventuel revision. Blandt andet ville man afvente en redegørelse om integrationen og sprogundervisningen i skolen på baggrund af resultaterne af et 3-årigt forsknings- og udviklingsprojekt, der blev igangsat ved integrationens start i 1994. Denne redegørelse blev forelagt landstinget på efterårssamlingen 1997, og det blev i den forbindelse besluttet, at der foruden udviklingsinitiativer på sprogområdet skulle iværksættes en revision af formålene med alle folkeskolens fag og emner og bestemmelserne i forordningen om undervisningens indhold.

Efterfølgende - blandt andet som en følge af blokaden på læreransættelsesområdet i foråret 1998 - udarbejdede en arbejdsgruppe nedsat af landsstyremedlemmet for kultur, uddannelse og kirke i april 1998 en rapport, "Med børn skal land bygges". Rapporten indeholdt forslag til udviklingsinitiativer på folkeskoleområdet på både kortere og længere sigt. På forårssamlingen 1998 anbefalede landstinget, at dele af disse forslag skulle realiseres, samtidig med at rapporten skulle udgøre en del af grundlaget for det videre arbejde med udvikling af undervisningen og revision af forordningens bestemmelser om undervisningens indhold.

Opgaven med at planlægge, koordinere og gennemføre reformarbejdet blev overdraget til Inerisaavik. I den forbindelse blev institutionens medarbejderstab suppleret, samtidig med at bestyrelsen blev udvidet med repræsentanter for KIIPs øvrige fagsektioner og for IMAK og KANUKOKA. Desuden nedsatte landsstyremedlemmet et kvalitetsråd bestående af 4 internationalt anerkendte uddannelseseksperter, hvis opgave var at følge reformarbejdet på tæt hold og bistå med råd og vejledning. Efter den forberedende fase med erfaringsindsamling,

udarbejdelse af en statusbeskrivelse for folkeskolen og en landsdækkende undersøgelse af elevernes ønsker og holdninger til skolen, blev der i september 1999 afholdt en konference med det formål at opsamle visioner om og ønsker til fremtidens folkeskole fra alle dennes interessenter. I konferencen deltog lands- og lokalpolitikere, repræsentanter for forældre, lærere og ledere, repræsentanter for relevante interesseorganisationer - herunder IMAK og KANUKOKA - administratorer fra hjemmestyrets direktorater samt udefra kommende rådgivere og observatører. Konferencen mundede ud i en række anbefalinger til det videre reformarbejde.

Som opfølgning herpå blev der i begyndelsen af 2000 nedsat fire arbejdsgrupper, som fik til opgave at udarbejde konkrete forslag på baggrund af konferencens udmeldinger. I arbejdsgrupperne deltog, foruden fagfolk fra KIIP, Inerisaavik/Pilersuiffik, Ilinniarfissuaq, Erhvervsuddannelserne, GU, Ilisimatusarfik og ØD, repræsentanter for forældre, lærere og ledere, og for daginstitutionerne, de kommunale forvaltninger, erhvervslivet, IMAK, KANUKOKA, Grønlands Arbejdsgiverforening, SIK og PIP. Resultaterne af arbejdsgruppernes arbejde blev offentliggjort i form af et diskussionsoplæg "På vej til Atuarfitsialak". Dette blev efterfølgende debatteret i forskellige fora. I oktober 2000 afholdtes en konference for skoleelever fra hele landet, og i november 2000 et opfølgende høringsseminar med deltagelse af en tilsvarende personkreds som ved folkeskolekonferencen i 1999 samt repræsentanter for bygdeforeningen KANUNUPE og eleverne. Nærværende forslag bygger i vid udstrækning på udmeldingerne fra dette høringsseminar.

Publikationer med relevans for folkeskolereformen og forordningsforslaget

Nedennævnte publikationer rapporterer om og/eller har udgjort en del af baggrundsmaterialet for reformarbejdet og udarbejdelsen af forordningsforslaget:

Rapporter mv.

- 1) Med børn skal land bygges / Meeqqanik nuna ineriartortinneqassaaq; KIIP, april 98.
- 2) Atuarfitsialak sammitigu / Den gode skole temadage; efterår 98 (udgået),
- 3) Atuarfitsialak - Atuartut Atuarfitsialaat / Elevernes gode skole; Inerisaavik, 1999.
- 4) Atuarfitsialak - Rapport om folkeskolekonferencen den 8. til den 14. september 1999 i Kangerlussuaq / Meeqqat atuarfiat pillugu Kangerlussuarmi 8.-14. septembari 1999-imi ataatsimeersuarnermit; Inerisaavik, 1999.
- 5) Statusrapport for folkeskolen / Meeqqat atuarfiata killiffia pillugu nalunaarussiaq; Inerisaavik, januar 2000
- 6) Siunnerfik: Atuarfitsialak - Oqallisissiaq / På vej til Atuarfitsialak - Et diskussionsoplæg; Inerisaavik 2000.
- 7) Atuarfitsialak pillugu Kangerlussuarmi 16.-19. november 2000 tusarniaatigaluni isumasioqatigiinnermi suleqatigiit nalunaarutaasa eqikkarneri / Sammendrag af gruppearbejderne under Atuarfitsialak-høringsseminaret i Kangerlussuaq 16.-19.

Inerisaavik, november 2000 (udsendt i fotokopi).

8) Rapport vedr. Pædagogisk Institut udarbejdet af Eva Jørgensen.

9) Folder til husstandsomdeling: Atuarfitsialak, forslag til ny forordning om folkeskolen.

Indlægsaviser

Nr. 1: Nunarsuarmi atuarfiit pitsaanersaat / Verdens bedste folkeskole.

Nr. 2: Atuarfitsialak / Den gode skole.

Nr. 3: Atuartoq qitiutillugu / Eleven i centrum.

Nr. 4: Atuartutsialaat Isumaqaqput! / De gode elever Mener!

Andet baggrundsmateriale

- OECD: Grønlands økonomi: En strategi for fremtiden, 1999.
- Det Rådgivende Udvalg vedrørende Grønlands Økonomi: Den økonomiske udvikling i Grønland, 2000.
- Rapport fra Arbejdsgruppen vedrørende lærernes arbejdsforhold i folkeskolen i Grønland, Nuuk, 2000.
- Jørgen Møller Christiansen og Nadia El-Salanti: Hverdagen i folkeskolen - om undervisernes og inspektørernes psykiske arbejdsmiljø, trivsel og samarbejde, 2000.
- Tema: Studietur til Canada. PI. Udgivet af Inerisaavik/Pilersuiffik, box 1610, 3900 Nuuk. 2-1999.
- Seminar i Bellingham. PI. Udgivet af Inerisaavik/Pilersuiffik, box 1610, 3900 Nuuk. 2-2000.
- Tell me. I forget. Show me. I remember. Involve me. I understand. PI. Udgivet af Inerisaavik/Pilersuiffik, box 1610, 3900 Nuuk. 1-2001.

Forslagets form og opbygning

Forslaget følger i hovedlinierne den samme opbygning som den gældende forordning, idet der dog er foretaget en opdeling af nugældende forordnings kapitler 1 og 2 i flere kapitler. Desuden er kapitlet om undervisningspligt flyttet frem foran kapitlet om lærerne. Forslagets disposition er herefter følgende:

Kapitel 1. Definition

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 1, stk. 1, om folkeskolens begreb.

Kapitel 2. Folkeskolens formål og grundlag

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 2 om folkeskolens formål med tilføjelse af et grundlag for folkeskolen.

Kapitel 3. Folkeskolens struktur og omfang

Kapitlet samler alle bestemmelser vedrørende folkeskolens struktur og omfang som i gældende forordning er anført under kapitlerne 2 og 6 om henholdsvis undervisningens og skolevæsnets ordning.

Kapitel 4. Undervisningens indhold, organisering og tilrettelæggelse

Kapitlet samler samtlige bestemmelser om undervisningens indhold og dettes organisering i fag og fagområder samt undervisningens overordnede organisering og tilrettelæggelse. I gældende forordning findes de tilsvarende bestemmelser i kapitel 2 om undervisningens ordning.

Kapitel 5. Forsøgsarbejde

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 22.

Kapitel 6. Undervisningspligt og forældrenes rettigheder og pligter

Kapitlet samler alle bestemmelser vedrørende undervisningspligten og dens opfyldelse samt forældrenes rettigheder og pligter. De tilsvarende bestemmelser findes i gældende forordnings kapitel 4 om undervisningspligt mv. og kapitel 5 om ordensregler, konfirmationsforberedelse mv.

Kapitel 7. Lærerne

Kapitlet erstatter gældende forordnings kapitel 3.

Kapitel 8. Skolevæsnets styrelse

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 6 om skolevæsnets ordning.

Kapitel 9. Den lokale styrelse

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 7.

Kapitel 10. Klageregler

Kapitlet er uændret i forhold til gældende forordnings kapitel 8.

Kapitel 11. Finansiering

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 9.

Kapitel 12. Ikrafttrædelses-, overgangs- og ophævelsesbestemmelser

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 10.

Forslagets hovedindhold

Hovedindholdet i forslaget er følgende:

- En væsentligt ændret formålsbeskrivelse udbygget med et grundlag for folkeskolen i form af principper vedrørende elevernes læring, undervisningen og skolens rolle.
- 10-årigt skoleforløb, hvor de 9 første klassetrin er obligatoriske og det sidste frivilligt.
- En væsentligt ændret skolestruktur med et 10-årigt skoleforløb delt op i tre klart afgrænsede trin med hver deres formålsbeskrivelse og pædagogiske profil.
- En fleksibel planlægning af skoleåret i fagdelte og tværfaglige forløb.
- En revideret fagrække med organisering af indholdet i brede fagområder, styrkelse af den sproglige og den praktisk-musiske dimension samt integration af IT i al undervisning.
- Klar opdeling mellem centralt og lokalt fastsat indhold i undervisningen.
- Ændringer i tilrettelæggelse og organisering af specialundervisningen.
- Væsentligt ændrede evaluerings- og dokumentationsformer.
- Styrkelse af rådgivningen og vejledningen i forhold til den enkelte elev.
- Tilpasning af skolebestyrelsernes opgaver og beføjelser i overensstemmelse med revisionen af indholdsdelen.
- Udvidelse af personkredsen, der kan indvælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen.
- Styrkelse af elevrådene.

Undervisningspligten og skolestrukturen

Der foreslås et 10-årigt skoleforløb delt op på et 3-årigt yngstetrin, et 4-årigt mellemtrin og et 3-årigt ældstetrin. I lov nr. 579 af 29. november 1978 om folkeskolen i Grønland (bemyndigelsesloven) anføres det, at der er 9 års

undervisningspligt i Grønland. Som følge heraf foreslås det sidste år af skoleforløbet frivilligt. Landsstyret finder det imidlertid ønskeligt, at hele skoleforløbet bliver obligatorisk. Med Landstingets tilslutning vil landsstyret derfor anmode Rigsmyndighederne om at udarbejde et forslag til ændring af bemyndigelsesloven, der muliggør en længere undervisningspligt. Konkret forslag til ændring af bemyndigelsesloven vil i givet fald blive forelagt Landstinget til udtalelse, forinden forslaget behandles i Folketinget. Såfremt bemyndigelsesloven ændres, vil landsstyret (forventeligt på forårssamlingen 2002) fremsætte forslag til ændring af landstingsforordning om folkeskolen med henblik på at få indført 10 års undervisningspligt allerede fra forordningens ikrafttrædelse den 1. august 2002.

Den nye struktur skal sikre, at eleverne gennemgår et skoleforløb delt op i overskuelige enheder med afsluttende evalueringer efter hvert trin, således at der løbende kan foretages en målrettet planlægning af skole- og læringsforløbet for den enkelte elev.

Hele forløbet er udelt, således at der heller ikke på ældstetrinet foretages liniedeling eller niveaudeling i enkelte fag. Den ønskede differentiering påregnes imødekommet gennem særlige holddannelser og individuel støtte til den enkelte elev.

Holddannelse og fleksibel planlægning af skoleåret

Forslaget indfører en fleksibel organisering af undervisningen i fagdelte og tværfaglige forløb, hvor eleverne bliver delt i skiftende hold efter behov og interesse. Hensigten med den fleksible planlægning af skoleåret er at skabe et mere dynamisk læringsmiljø end det traditionelle baseret på "et skema, en klasse, en lærer, et fag og en time". Desuden giver den mulighed for i højere grad at tage hensyn til den enkelte elevs behov for udfordringer og støtte, og at give eleven de bedste muligheder for at tage medansvar for egen læring og at arbejde bevidst og aktivt med i planlægningen af egen læring og uddannelse.

Det faglige indhold og dets organisering

Undervisningens indhold organiseres i 5 brede fagområder:

- 1) *Sprog*: grønlandsk, dansk og engelsk samt 3. fremmedsprog som tilvalg.
- 2) *Kultur og samfund*: samfundsfag samt religion og filosofi.
- 3) *Matematik og natur*: matematik og naturfag.
- 4) *Personlig udvikling*: sundhed, social og emotionel læring, uddannelses- og erhvervsorientering samt andre psykologiske og sociale emner.
- 5) *Lokale valg*: praktisk-musiske fag samt deltagelse i kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter.

Sprogdelen skal ifølge forslaget styrkes betydeligt. Undervisningen i engelsk foreslås påbegyndt allerede fra 4. årgang, og fra 8. årgang skal tilbydes et 3. fremmedsprog, som kan være tysk eller fransk eller - hvor der er mulighed herfor - andre sprog. Som en styrkelse af sprogundervisningen skal også regnes, at både

grønlandsk og dansk - og i et vist omfang også engelsk - foreslås anvendt som undervisningssprog for alle elever.

Faget samfundsfag indeholder kultur, historie, samfundslære og kulturgeografi. De enkelte delfag vil komme til at fremstå som stadig mere selvstændige fag op gennem skoleforløbet.

Faget naturfag omfatter fysik/kemi, biologi og naturgeografi. De enkelte delfag vil også her komme til at fremstå som stadig mere selvstændige fag op gennem skoleforløbet. På ældstetrinet vil undervisningen blive tilrettelagt som egentlig fagdelt undervisning.

Personlig udvikling er et nyt fagområde, som skal imødekomme ønsket om, at eleverne får styrket deres selvværd, lærer at tage medansvar for og at arbejde målrettet med deres egen udvikling og uddannelse og gives redskaber til at forstå sig selv og andre.

De lokale valg skal sikre en alsidig undervisning i de praktisk-musiske fag, som foruden de traditionelle fag inden for dette område, idræt, sang og musik, håndarbejde, sløjd og husgerning, vil kunne omfatte en bred vifte af aktiviteter som for eksempel, drama, dans, billedkunst, foto, medier, husflid, kajak- og hundeslædebygning, sejlads, fiskeri og fangst. Desuden vil lokale valg inddrage deltagelse i alderssvarende kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter uden for skolen som en del af elevernes læring.

Specialundervisningen

Ifølge forslaget skal hele specialundervisningsområdet - både organisatorisk og finansielt - lægges ind under de kommunale myndigheder, hvorfor det ikke længere findes nødvendigt på forordningsplan at opretholde det i en del tilfælde ikke helt klart definerbare skel mellem de to former for specialundervisning.

Hermed tilsigtes ikke begrænsninger i hverken den almindelige eller den vidtgående specialundervisning. Elever, der har et konstateret behov herfor, skal ifølge forslaget fortsat modtage den fornødne specialundervisning. Det er dog forventningen, at en del af den undervisning, der i dag gives i specialundervisningens regi, vil kunne varetages inden for normalundervisningen gennem holddannelse, gennemførelse af intensive kurser for grupper af elever mv.

Evaluering og dokumentation

Forslaget indebærer en vidtgående revision af evalueringsmetoder og dokumentationsformer med en styrket løbende intern evaluering og evaluering efter centralt fastsatte, fælles kriterier efter hvert trin i skoleforløbet.

Der lægges på alle niveauer op til lokalt og centralt fastsat evaluering ud fra et helhedssyn, og både faglig viden og færdigheder og personlige egenskaber tillægges betydning. Eleven skal deltage aktivt i evalueringen, hvis hovedsigte er at fungere som en tilbagemelding til eleven med henblik på planlægningen af dennes videre uddannelsesforløb. Som en central del af evalueringen skal eleverne udarbejde egne individuelle handleplaner, som et grundlag for deres videre skoleforløb og for dialogen mellem eleven, forældrene og skolen.

Rådgivning og vejledning

Ifølge forslaget skal rådgivning og vejledning af den enkelte elev styrkes. Dette foreslås ved præcisering af, hvad der er klasselærerens ansvar både i forhold til den enkelte elev og i forhold til klassen.

Styrelsen

På styrelsesområdet foreslås mindre justeringer i styrelsesreglerne for den enkelte skole. I overensstemmelse med de foreslåede ændringer mht. undervisningens indhold og organisering, lægges der op til en forenkling og konkretisering af skolebestyrelsernes opgaver og beføjelser i forbindelse med skolens plan for undervisningen for det enkelte skoleår og med hensyn til læreplansudarbejdelsen. Desuden åbnes der op for, at andre personer end lige forældre til skolesøgende børn kan indvælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen. Sidstnævnte skal ses i lyset af intentionerne i reformen om i højere grad at inddrage lokalsamfundet i skolens virksomhed.

Andre bemærkninger til forslagets indhold

Bygdeskolerne

Den nye struktur vil også have betydning for undervisningen af eleverne i byggerne. Det er et princip, at alle elever skal have samme adgang til god undervisning, og i implementeringen af reformen forudsættes det da også, at man fremover i kommunerne i stadig stigende omfang vil udnytte de muligheder, der ligger i fjernundervisning og i den fleksible planlægning af skoleåret, som blandt andet muliggør tilrettelæggelsen af koncentrerede kursusforløb i perioder med brug af lærere fra byskolen eller andre gæstelærere. For mange elever vil det dog fortsat være det mest udbytterige at afslutte deres skolegang i byen, og elev, lærere og forældre må i fællesskab vurdere, hvornår den enkelte elevs behov for læring og social udvikling gør det hensigtsmæssigt, at eleven overgår til byskolen. I den forbindelse vil det også være nødvendigt, at man i den enkelte kommune planlægger skolestrukturen og kollegiekapaciteten således, at der kan tages udstrakt hensyn til den enkelte elevs og hjemmets behov og forventninger.

Frivillige aktiviteter

I overensstemmelse med kommunalreformkommissionens anbefalinger omfatter folkeskolens virksomhed ifølge forslaget ikke længere undervisning i fritiden og andre fritidsforanstaltninger. Virksomhed i medfør af den gældende forordnings § 4 agtes indarbejdet i den kommende forordning om fritidsundervisning. For så vidt angår frivillig undervisning i folkeskoleregi åbnes der i forslaget mulighed for at tilbyde eleverne deltagelse i pædagogisk tilrettelagte frivillige aktiviteter inden for normal skoletid fra kl. 8-16. Formålet med de frivillige aktiviteter er at skabe helhed i elevernes hverdag ved at støtte og supplere den obligatoriske undervisning.

Da det ikke har været muligt at færdiggøre et forslag til ny forordning om fritidsvirksomhed til fremlæggelse for landstinget samtidig med nærværende forslag, er der i forslagens § 49, stk. 2 indsat en overgangsbestemmelse, der medfører, at den gældende folkeskoleforordnings § 4 forbliver i kraft, indtil en ny fritidsforordning foreligger. Overgangsbestemmelsen og forslagens § 9, stk. 7 vil ikke være i strid med hinanden, men vil i stedet supplere hinanden i overgangsperioden.

Implementering og videreførelse af reformen

Erfaringer med skolereformer viser, at det er af afgørende betydning, at der arbejdes systematisk, grundigt og langsigtet med implementeringen.

Der gennemføres allerede nu, som en del af forberedelserne til indholdsreformen, kurser og efter- og videreuddannelse for lærere og ledere med henblik på at forberede dem på forandringerne.

Sideløbende med udformningen af forordningsforslaget, er der blevet udarbejdet en konkret implementeringsplan. Denne indeholder en plan for færdiggørelsen af det samlede lovgrundlag og vejledningsmateriale, og en plan for de aktiviteter, der skal gennemføres på kortere og længere sigt for at bakke op om reformen og støtte skolerne i at iværksætte den ønskede udvikling. Bl. a. følgende:

Indledende kursus- og informationsvirksomhed

Der er behov for informations- og kursusvirksomhed for ledere, lærere, skolebestyrelser, forvaltningsledere og kommunalbestyrelser i umiddelbar forlængelse af forordningens vedtagelse i efteråret 2001 og inden dens ikrafttræden i 2002.

Kursusvirksomhed for og efter- og videreuddannelse af lærere og ledere

Det er hensigten, at denne virksomhed fremover skal varetages af det foreslåede pædagogiske institut, jf. bemærkningerne herom i afsnittet nedenfor og forslaget § 31, stk. 2.

Kursusudbuddet fra Inerisaavik og Ilinniarfissuaq målrettes løbende mod den kommende reform og deraf afledte kursusbehov. I skoleåret 2000/2001 er der, ud over de mere traditionelle faglige kurser, bl.a. iværksat følgende efter- og videreuddannelse:

- Pædagogiske diplomuddannelser (PD-uddannelser) i samarbejde med danske uddannelsesinstitutioner, herunder:
  - IT-vejledere med deltagelse af 16 lærere
  - skoleledelse og -udvikling med deltagelse af 15 lærere og ledere
  - Psykologi med deltagelse af 17 lærere
- Ledelse af uddannelsesinstitutioner, hvor 14 lærere og ledere læser på andet år.
- Skoleudvikling i samarbejde med Simon Fraser University. 8 lærere gennemførte forløbet skoleåret 99/00; i dette skoleår er 4 lærere på kurset.
- Kurser med canadiske gæstelærere. Et pilotprojekt blev gennemført i skoleåret 98/99 og på baggrund af de positive erfaringer herfra, tilbydes kurset nu til alle skoler fra og med skoleåret 2000/2001.
- Videreuddannelseskurser i fremmedsprogspædagogik ved institutionen Pilgrims i England. Kurset har været tilbudt til engelsklærere siden 1999.
- Kurser inden for naturfagene. Kurserne, som afholdes i samarbejde med Århus Dag- og Aftenseminarium og Danmarks Tekniske Universitet, udvikles fortsat og vil blive udbygget til PD-niveau.
- Systematiske kurser for timelærere. Disse kurser er startet som pilotprojekt.
- Fjernkurser i samarbejde med Danmarks Pædagogiske Universitet.

I skoleåret 2001/2002 udbydes bl.a. kursus for bygdeskoleledere, kurser i classroom-management samt kurser inden for forebyggelsesområdet. Desuden øges udbuddet af kurser i IT og kreative fag samt opgraderingsforløb for forskolelærere.

I skoleåret 2002/2003 og i årene fremover vil der i de faglige kurser blive lagt særlig vægt på undervisningen i de nye fag og fagområder.

På længere sigt er det planen at etablere følgende længerevarende videreuddannelser i Grønland:

- 1-årige pædagogiske diplomuddannelser (PD) tilpasset grønlandske forhold - herunder en PD i faget grønlandsk.
- En 2-årig masteruddannelse inden for de pædagogiske, psykologiske, fagdidaktiske og metodiske områder.
- En forskeruddannelse (ph. d.). inden for de samme områder.

Et vigtigt tema i disse uddannelser vil være evaluering.

Desuden agter man at tilbyde en 1-2-årig overbygning i didaktik og pædagogik for personer med en bachelorgrad i folkeskolerelevante fag fra Ilisimatusarfik eller andre universiteter.

Læreruddannelsen

Læreruddannelsen skal revideres og udvikles, så kommende lærere forberedes bedst muligt til at arbejde i og medvirke til at udvikle den folkeskole, som er målet med den igangværende reform. Der vil blive nedsat en arbejdsgruppe i efteråret 2001, som skal udarbejde forslag til en omlægning af læreruddannelsen.

Et institut for pædagogik

Den statusudredning, der blev gennemført i forbindelse med forberedelserne til reformen, dokumenterer, at der, som det også præciseres klart i både OECD-rapporten af 1999 og rapporten fra Det Rådgivende Udvalg vedrørende Grønlands Økonomi, februar 2000, er behov for et væsentligt kvalitetsløft i folkeskolens virksomhed. I erkendelse heraf lægger nærværende forslag til en ny forordning op til vidtgående ændringer af folkeskolens indhold, arbejdsformer og generelle praksis. En så gennemgribende reform forudsætter en koncentreret, velplanlagt og målrettet udviklingsindsats, hvis reformen skal iværksættes og videreføres efter intentionerne. I det forberedende arbejde er det blevet stadig mere klart, at der er et særligt behov for initiativer på følgende 3 områder:

- evaluering og dokumentation
- pædagogisk forskning- og udviklingsarbejde
- efter- og videreuddannelse af lærere og ledere.

De 3 områder er tæt forbundet. Indsamling og analyse og data og evaluering på baggrund heraf er led i det pædagogiske forsknings- og udredningsarbejde og medvirker til at afdække, på hvilke områder der er behov for en praksisrelateret forskningsindsats og udvikling af læreplaner og undervisningspraksis, og denne virksomhed danner igen udgangspunkt for, hvor der skal sættes ind i forhold til personalets efter- og videreuddannelse og løbende opkvalificering.

Ifølge forslaget, jf. § 31, stk. 2, skal virksomheden på de 3 områder forestås af et pædagogisk forsknings-, evaluering- og uddannelsesinstitut (Institut for pædagogik). Instituttets opgaver vil blandt andet være

- opbygning og løbende drift af et dataregister for det samlede uddannelsessystem.
- udvikling af evalueringsmetoder og -redskaber samt dokumentationsformer på alle niveauer i uddannelsessystemet - herunder redskaber til evaluering af elevernes udbytte af undervisning ud fra centralt fastsatte, fælles kriterier, og evalueringsmetoder og dokumentationsformer til brug for den løbende interne evaluering i folkeskolen, jf. forslagets § 18.
- gennemførelse af pædagogisk forskning og udredningsarbejde med henblik på

iværksættelse af udviklingsinitiativer i folkeskolens undervisning

- læreplansudvikling
- udvikling af undervisningsmidler og IT-baseret undervisning
- kursusvirksomhed for og efter- og videreuddannelse af lærere og ledere (se ovenfor herom).

Resultaterne af instituttets virksomhed skal i øvrigt udgøre en del af grundlaget for uddannelsespolitiske beslutninger på såvel det politiske som det administrative niveau.

Det pædagogiske institut påregnes etableret gradvis gennem en udvidelse og koordinering af Ilinniarfissuaqs og Inerisaaviks opgaver i et samarbejde med Ilisimatusarfik. På længere sigt påregnes instituttet både fysisk og organisatorisk lagt ind under Universitetsparken.

Årlige skolelederkonferencer

For at sikre en vellykket implementering af folkeskolereformen er det af stor betydning, at alle skoler modtager en grundig information om administration og planlægning under de nye bestemmelser, og at ledende skolefolk får lejlighed til at mødes til gensidig inspiration og udveksling af erfaringer. Det er derfor hensigten at skabe mulighed for i samarbejde med KANUKOKA at afholde et årligt kursusseminar for skoleledere og forvaltningsledere med deltagelse af to personer fra hver kommune for at gøre status over reformarbejdet og drøfte emner som pædagogisk udviklingsarbejde, planlægning og evaluering.

IT og fjernundervisning

Hele området - herunder uddannelsesnettet ATTAT - skal fortsat udbygges i et samarbejde mellem TELE Greenland A/S, kommunerne/KANUKOKA, og Hjemmestyret/KIIP med henblik på at opbygge et velfungerende system, der vil udgøre et reelt tilbud til samtlige uddannelsesinstitutioner. Skolerne skal fremover via nettet have adgang til læreplaner, undervisningsmaterialer, inspirationsmaterialer m.v. og alle elever, lærere og ledere skal have den nødvendige adgang til Internet og e-mail.

Det vil være nødvendigt at uddanne superbrugere på alle skoler, og i den forbindelse er der til støtte for IT-udviklingen i skolerne som nævnt allerede igangsat pædagogiske diplomuddannelser i IT.

I undervisningen vil IT blive integreret i fagene som et redskab for læringen, og IT vil frem-over indgå som en væsentlig del af skolebibliotekernes pædagogiske service.

Fjernundervisningen skal udbygges og udvikles, så det i fremtiden bliver muligt for både lærere og elever at udnytte de seneste landvindinger inden for IT. Ikke mindst

de mindre skoler i bygderne forventes i fremtiden at skulle udnytte fjernundervisning som en integreret del af undervisningen.

Undervisningsmaterialer

Den igangværende udvikling af nye undervisningsmaterialer på grønlandsk skal fortsætte og udbygges med bl.a. materialer til de nye fagområder "personlig udvikling" samt "religion og filosofi".

Det vil ikke i samme omfang være nødvendigt med udvikling af undervisningsmaterialer til fagområdet "naturfag", da undervisningen heri hovedsagelig skal bygge på praktiske og eksperimenterende aktiviteter. Der tænkes dog versioneret udenlandske inspirationsmaterialer til lærernes brug i dette fag.

Der er ligeledes et behov for at udvikle flere didaktisk/metodiske materialer til brug for lærerne i folkeskolen.

Styrkelsen af fremmedsprogsområdet kræver ikke udvikling af nye materialer til engelskundervisningen, da der allerede findes mange særdeles velegnede materialer udarbejdet i engelsksprogede lande. Udarbejdelsen af materialer til grønlandsk og dansk som fremmedsprog vil derimod blive opprioriteret.

Mange af fremtidens undervisningsmaterialer vil med fordel kunne hentes af den enkelte lærer på internettet, ligesom det er hensigten i højere grad at anvende dette medium ved udarbejdelsen og distributionen af undervisningsmaterialer.

Skolebygninger

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur er i færd med at analysere behovet for om-, ny- og tilbygninger på skoleområdet. Der sigtes mod dels en renovering, dels en forbedring af bygningerne, så de kan leve op til de krav, der stilles til de fysiske omgivelser for god læring. Hvad angår de pædagogiske krav til de fysiske rammer samarbejdes der med KIIIP og Inerisaavik. Desuden inddrages de pågældende kommuner i konkrete sager.

Særlige udviklingstiltag

I forbindelse med implementeringen af reformen er der behov for en ekstraordinær indsats på følgende områder:

Læreplansudvikling - det nye fagindhold og organiseringen af undervisningen forudsætter helt andre og meget mere detaljerede læreplaner, som i højere grad end de nuværende læseplaner kan bruges af lærerne som et arbejdsredskab i planlægningen af undervisningen.

Udviklingsteams - det er hensigten, at der lokalt skal være personer med et særligt indgående kendskab til de nye arbejds- og organisationsformer; derfor er det planlagt at uddanne et udviklingsteam i hver kommune.

Bygdeskolerne - udviklingen af undervisningen i byggerne vil kræve særlig opmærksomhed, og det er derfor hensigten at ansætte en konsulent på området.

Det praktisk-musiske område - det praktisk-musiske område indgår i den nye fagrække som en integreret del af den øvrige undervisning og som det væsentligste indhold i de lokale valg; for at styrke den praktisk-musiske dimension og kulturområdet, er det planen at ansætte en konsulent for området i en 3-årig periode.

Opkvalificering af Inerisaaviks personale - Inerisaaviks personale skal fremover medvirke til at løse en række nye opgaver inden for evaluering, pædagogisk forskning og udviklingsarbejde mv.; det er derfor nødvendigt at give de ansatte her mulighed for løbende opkvalificering.

Organisatoriske, administrative og økonomiske konsekvenser af folkeskolereformen

Lærernes arbejdstid mv.

Den foreslåede skolestruktur med de tre trin og opdeling af eleverne i klasser og hold og den fleksible planlægning af undervisningen i fagdelte og tværfaglige forløb forudsætter en ny arbejdstidsaftale for folkeskolens lærere og ledere baseret på en årsnorm. Forhandlinger om denne vil blive indledt i indeværende år. Det er forudsat, at ny arbejdstidsaftale i udgangspunktet skal være udgiftsneutral.

Endvidere vil strukturen betyde, at den enkelte lærer i højere grad end nu vil lægge det meste af sin undervisningstid på et enkelt trin i et teamsamarbejde.

Lærertimeforbruget

I relation til lærertimeforbruget er der foretaget beregninger over de økonomiske konsekvenser for såvel kommunerne som hjemmestyret. I forlængelse af høringen af forslaget har der været afholdt møder herom mellem Økonomidirektoratet, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke og KANUKOKA. Der er på baggrund af disse møder opnået enighed om grundlaget for beregningen af de økonomiske konsekvenser, og der er på baggrund heraf foretaget estimater for de økonomiske konsekvenser for kommunerne og for Hjemmestyret.

Som det fremgår af forslaget vil der være en overgangsperiode på 5 år (1. august 2002 - 31. juli 2007), hvor 7. - og højere klassetrin færdiggør deres skolegang efter gældende regler. Det vil sige, at det først er i skoleåret 2007/2008, at alle elever i folkeskolen følger den nye forordning.

I forordningsforslagets § 6, stk. 2 er der fastsat minimum for timetallet på de enkelte klassetrin. Disse minimumstimetal vil kommunerne være forpligtet til at tilbyde. Man kan derfor betragte timetallene i § 6, stk. 2 som den fremtidige nationale minimumsstandard for timetallet. Som hidtil vil kommunerne kunne tilbyde flere timer.

I det forslag, der var sendt ud til høring, var minimumstimetallet med ganske beskedne afvigelser svarende til den gældende nationale minimumsstandard. Det vil sige, at der i forslaget var lagt op til, at de minimumstimetal, der i dag er fordelt på et skoleforløb helt op til 12. klassetrin skulle fordeles på et fremtidigt 10-årigt skoleforløb. Dette var opnået ved, at timetallet på de enkelte klassetrin var forhøjet i forhold til de tilsvarende klassetrin i dag.

I overgangsperioden fremkom der derfor højere minimum for timetallet end minimum i henhold til den gældende forordning. Det skyldes, at der er tilført flere timer på enkelte klassetrin i henhold til den nye forordnings minimumstimetal, samtidig med, at der fortsat skal bruges timer på 11.- og 12. klasserne for så vidt angår 7.- og højere klassetrin ved forordningens ikrafttræden, da disse færdiggør deres skolegang i henhold til den gældende forordnings regler.

I overgangsperioden vil kommunerne derfor være forpligtet til at tilbyde betydeligt flere timer end efter den gældende forordning.

Med henblik på nedbringelse af merudgifter i overgangsperioden er forslaget efterfølgende blevet revideret. I det reviderede forslag, der hermed fremlægges, er der sket en permanent reduktion svarende til en ugentlig 45-minutters lektion på hvert klassetrin, og derudover er der i overgangsperioden reduceret yderligere i undervisningstiden svarende til 1 ugentlig 45-minutters lektion på 1.-7. klassetrin. De med udgangspunkt i årsnormen beregnede ugentlige lektionstal overstiger til trods herfor stadig lektionstallene for de pågældende klassetrin i henhold til den gældende forordning. Det skal i denne forbindelse i øvrigt erindres, at kommunerne stadigvæk vil kunne tilbyde flere timer end minimumstimetallene forpligter dem til. I relation hertil skal det bemærkes, at det faktiske niveau for antal anvendte timer i dag ligger så langt over det obligatoriske minimumsniveau, at kommunerne også i overgangsperioden vil kunne opretholde et niveau svarende til det oprindelige forslags minimumstimetal uden tilførsel af ekstra midler.

I det reviderede forslag bliver merudgifterne for kommunerne i størrelsesordenen 6,7 - 8,6 mio. kroner i hvert af de 5 år i overgangsperioden. Såfremt der ydes bloktilskudskompensation i samme omfang som hidtil (ca. 70 %), vil det medføre merudgifter for landskassen i størrelsesordenen 4,7 - 6,0 mio. kroner i hvert af de 5 år. Dette skal sammenholdes med, at der fra og med skoleåret 2007/2008 vil være en mindreudgift pr. år på 8,9 mio. kroner og en heraf afledt bloktilskudsreduktion på 6,2 mio. kroner pr. år. Det vil sige, at merudgifterne i overgangsperioden vil kunne udlignes i løbet af godt 4 år, hvorefter besparelsen efterfølgende vil kunne anvendes til forøgelse af minimumstimetallene, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Ophævelse af landstingsforordningen om tilskud til elever, der er optaget i folkeskolens ældste klasser:

Ophævelse af forordningen medfører umiddelbart en årlig besparelse på 7-8 mio. kroner i bloktilskuddet til kommunerne. Derudover vil ophævelse af ordningen medføre en betydelig administrativ lettelse for skolerne og de kommunale forvaltninger.

Tilskuddet er indkomstafhængigt og derfor vil det være de lavestlønnede grupper, der vil blive hårdest ramt af ophævelsen af ordningen. Der foreligger i øjeblikket ikke tal for, hvor mange familier, der vil blive berørt af ordningens ophævelse, og det er ikke muligt at udarbejde sikre skøn over, hvilke afledte konsekvenser ordningens ophævelse vil få. Der er i samarbejde med KANUKOKA iværksat en undersøgelse af, hvor mange familier, der bliver berørt af ordningens ophævelse, herunder en specificering af de pågældende familiers indkomstforhold og en specificering på henholdsvis byer og bygder. Undersøgelsen forventes afsluttet ultimo august/primio september.

Implementeringstiltag:

Der vil som en konsekvens af reformen på kortere og længere sigt kunne forventes et højere aktivitetsniveau og et deraf følgende større ressourceforbrug inden for områderne kursus, efter- og videreuddannelse, evaluering og forskning samt øvrige udviklingstiltag. Det skønnede samlede merforbrug i forbindelse hermed i årene 2002 - 2005 kan opgøres som anført i nedenstående skema.

Aktivitet/år	2002	2003	2004	2005
Kursusvirksomhed - skolebestyrelser mv. - bygdeskoleledere og timelærere - konferencesemiar for skoleledere	3.825.000	1.870.000	3.800.000	735.000
Forskning og evaluering	3.250.000	3.280.000	2.900.000	3.295.000
Øvrige udviklingstiltag - læreplansudvikling - kommunale udviklingsteams - konsulent for bygdeskoler - konsulent for praktisk-musiske fag - opkvalificering af personale	2.925.000	2.000.000	2.400.000	1.870.000
I alt	10.000.000	7.150.000	9.100.000	5.900.000

Kursusvirksomhed og efter- og videreuddannelse

Den indledende informations- og kursusvirksomhed inden den nye forordnings ikrafttræden i 2002 indebærer et engangsmerforbrug.

Det tilsigtede øgede aktivitetsniveau inden for kursus og efter- og videreuddannelse for lærere og ledere, vil i overgangsperioden forudsætte ekstrabevillinger til kursusvirksomhed for bygdeskoleledere og timelærere og til kursusseminarer for skoleledere.

Videreuddannelsesvirksomheden med PD-, master- og ph.d.-uddannelser forudsætter ikke i sig selv et øget ressourceforbrug.

Evaluering, dokumentation og forskning

Forslaget indebærer, at Institut for pædagogik - foruden kursus for og efter- og videreuddannelse af lærere og ledere som beskrevet i det foregående afsnit - skal varetage pædagogisk forskning og udviklingsarbejde og evaluerings- og dokumentationsvirksomhed. Til iværksættelse af denne virksomhed, skal der på kortere sigt anvendes ressourcer til forberedende aktiviteter inden for forskning og til ansættelse af personale og løsning af opgaver inden for evaluering og dokumentation.

Læreruddannelsen

Der kan ikke på nuværende tidspunkt forudskrives organisatoriske og/eller eventuelle økonomiske konsekvenser af den tilsigtede omlægning af læreruddannelsen.

IT

Udbygningen af anvendelsen af IT er ikke begrænset til folkeskolereformen, men skal ses som en del af samfundsudviklingen generelt. De ekstra ressourcer, der skal sættes ind med i den forbindelse, skal derfor sættes i forhold til den samlede indsats på området. Specielt skal det tilstræbes, at der afsættes de nødvendige ressourcer til at etablere fjernundervisning i alle bygder.

Undervisningsmidler

Der forventes ikke øgede udgifter til undervisningsmidler, idet udviklingen af de nødvendige materialer til de nye fagområder vil blive sikret gennem prioritering af de allerede eksisterende ressourcer. I øvrigt kan der forudses en udvikling på undervisningsmiddelområdet, som det kan være vanskeligt at overskue de ressourcemæssige konsekvenser af på nuværende tidspunkt. Blandt andet kan en

effektiv udnyttelse af IT i nogle sammenhænge forventes at reducere udgifterne til undervisningsmaterialer.

Videregang til ungdomsuddannelserne

En særlig konsekvens af implementeringen af reformen vil være, at de sidste 11. klasser, der har fulgt den nuværende forordning, og de første 10. klasser, der er blevet undervist efter den nye forordning, afslutter deres skolegang samtidig i skoleåret 2006/2007. Dette vil betyde, at 2 årgange - anslået op til et par tusinde elever - vil søge videre i uddannelsessystemet. Det vil derfor være nødvendigt, at der på forhånd gøres forberedelser til at sikre den nødvendige kapacitet i ungdomsuddannelserne til at optage og færdiguddanne disse.

I den forbindelse skal det undersøges om elever, der er parate hertil, kan gives muligheder for at fortsætte deres uddannelse allerede fra 10. klasse. I Nuuk er et pilotprojekt med elevernes overgang til GU fra 10. kl. under forberedelse, og eventuelle erfaringer herfra vil blive inddraget i planlægningen.

Kvalitetsgevinster (rationaliseringsgevinster)

De rationaliseringsgevinster som opnås ved fleksibel organisering af undervisningen, skal anvendes som kvalitetsforbedringer for eleverne.

Kvalitetsgevinsterne har deres udspring i den fleksibilitet i tilrettelæggelsen af lærernes arbejde, som kan opnås ved årsnormsplanlægning, kædet sammen med at lærerne indgår i trin- og klasseteam. I en årsnormsplanlægning er det muligt, at tilrettelægge med brug af varierende holdstørrelser. Lærerteamet indgår fleksibelt i de planlagte undervisningsaktiviteter på en måde, der sikrer, at eleverne altid får deres undervisning med en af teamets lærere. Flexibiliteten kan øges, hvis teamet også får rådighed over vikarressourcerne. Det må således forventes, at der fremover vil være færre aflyste timer som følge af sygdom og andet fravær.

Høring

Nærværende forslag til ny landstingsforordning om folkeskolen er pr. 17. april 2001 sendt til høring ved følgende instanser:

- Samtlige hjemmestyrets direktorater
- KANUKOKA
- KANUNUPE
- Undervisningsministeriet i Danmark
- Statsministerens Rådgivende Udvalg vedr. Grønlands Økonomi
- IMAK
- PIP
- KIK

- DKIK
- Grønlands Arbejdsgiverforening
- SIK
- Utoqqaat Peqatigiiffiat
- Ilinniarfissuaq
- Ilisimatusarfik
- Knud Rasmussenip Højskolea
- Sulisartut Højskolea
- Danmarks Pædagogiske Universitet
- Danmarks Tekniske Universitet
- Kvalitetsrådet
- Medlemmerne af de 4 arbejdsgrupper under projektet
- Danmarks Lærerforening
- Skole og Samfund
- Innarluutillit Peqatigiiffiat (Handicapforeningen)

Forslaget er efterfølgende tillige sendt til Statsministeriet til høring.

Høringssvarene.

Bemærkningerne fra høringsparterne og KIIIP's kommentarer hertil er sammenfattet i et sagsnotat, der vil kunne rekvireres ved henvendelse herom til KIIIP. Der skal her derfor blot fremhæves, at høringsparterne generelt har udtalt sig positivt om forslaget som helhed, og derudover skal i det følgende fremhæves de væsentligste bemærkninger af overordnet karakter:

Eventuel udsættelse af forordningens ikrafttrædelsestidspunkt:

KANUKOKA, IMAK og Grønlands Arbejdsgiverforening har indstillet forslagets ikrafttræden udsat af forskellige grunde.

KANUKOKA anfører, at der er mindst 2 meget væsentlige grunde til at udsætte forordningens ikrafttræden med 1 år, nemlig 1) at der synes at være store problemer med at udarbejde og overholde en klar plan for færdiggørelse af læreplaner, undervisningsvejledninger og undervisningsmaterialer, så disse kan være færdige før ikrafttrædelsestidspunktet, og 2) at de økonomiske konsekvenser ikke er belyst og ikke kan belyses konkret på nuværende tidspunkt, og at dette først vil kunne ske, når en konkret planlægning og en ny arbejdstidsaftale kan sammenholdes. Det skal hertil bemærkes, at der er lagt en plan for færdiggørelse af materialet og at denne agtes overholdt. Med hensyn til de økonomiske konsekvenser henvises til de særskilte bemærkninger herom.

IMAK anbefaler en trinvis gennemførelse af reformen i takt med, at erfaringer kan indhøstes, evt. gennem pilotprojekter, og med at de ressourcemæssige forudsætninger kan tilvejebringes. Hertil skal bemærkes, at en trinvis gennemførelse af reformen vil gøre det helt uoverskueligt og skabe ulige vilkår. Derudover skal det

bemærkes, at der med de i forslaget indsatte overgangsbestemmelser er taget højde for, at man ikke kan lave det hele om fra den ene dag til den anden. Endelig er der også givet de enkelte skoler vide muligheder for at tilrettelægge overgangen på en sådan måde, at den tager udgangspunkt i de forudsætninger, der er herfor på det enkelte sted.

Grønlands Arbejdsgiverforening anfører, at man finder det så væsentligt, at den nye forordning får en god start og opleves som en succes fra start, at en udsættelse af ikrafttræden fra 1. august 2002 til 1. august 2003 måske er det rigtigste under hensyn til rekruttering af det nødvendige lærerpersonale med en tilstrækkelig indsigt i den nye folkeskoleforordning og et fuldstændigt kendskab til indholdet af Atuarfitsialak. Det skal hertil bemærkes, at der gennem kursusvirksomhed og øvrige implementeringstiltag, vil blive gjort en massiv indsats for at ruste lærerne til den nye folkeskoleforordning.

Specialundervisningen:

KANUKOKA anfører i sit hørings svar desuden, at man er imod, at kommunerne skal overtage den vidtgående specialundervisning, og at det må være op til lokal afgørelse ud fra lokale behov og muligheder, om ressourcerne til specialundervisningen skal henlægges til klasse- eller holdundervisningen. Det skal hertil bemærkes, at der i bemærkningerne til forslaget bestemmelser herom er redegjort for, hvorfor ændringen er foreslået. Det er herunder anført, at ansvar, kompetence og betalingsforpligtelse skal følges ad. Dette er også et af kommunalreformkommissionens overordnede principper.

Ophævelse af landstingsforordningen om tilskud til elever, der er optaget i folkeskolens ældste klasser.

KANUKOKA anfører endvidere, at hvis der skal ændres på bestemmelserne om uddannelsestilskud til folkeskolens ældste elever, skal dette ske i sammenhæng med ændringer af sikringsydelse generelt til børnefamilier - ophævelsen vil være en belastning for børnefamilier med lav indkomst. Det skal hertil bemærkes, at baggrunden for at ophæve ordningen er, at den findes at være forældet. Det findes således nu ikke længere hensigtsmæssigt at bruge økonomiske incitamenter til sikring af børnenes skolegang i folkeskolen. Med indførelsen af det 10-årige skoleforløb er ordningens anvendelsesområde desuden i forvejen blevet beskåret.

Integration:

KANUKOKA lægger op til, at der tages stilling til, om det er hensigtsmæssigt at tilstræbe den fulde integration af de elever, som kun opholder sig i Grønland for en kortere periode, som en obligatorisk ordning. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at søge etableret sådanne særordninger. Baggrunden herfor er, at der med de nye bestemmelser om undervisningssprogene sammenholdt med den fleksible

undervisning, der tager udgangspunkt i den enkelte elevs behov, også findes at være gode rammer for særlig hensyntagen til elever, der kun opholder sig i landet for kortere tid. Desuden vil det ikke altid være muligt på forhånd at vurdere, om eleverne kun er i landet for en kortere periode.

Tidspunkt for skolestart:

KANUKOKA anfører, at der skal være mulighed for at starte skolegangen et år tidligere, hvis barnets modenhed tilsiger det. Det skal hertil bemærkes, at der tidligere har været en dispensationsmulighed, der imidlertid blev fjernet igen, fordi det viste sig, at den ikke var til at håndtere. Der er heller ikke i dag tilstrækkelige ressourcer og faglig viden til at foretage nødvendige modenhedstests. Man risikerer desuden, at en sådan ordning vil kunne misbruges af kommunerne og forældrene til at reducere presset på daginstitutionerne.

Omfang af undervisningspligten:

Statsministeriet og Undervisningsministeriet har tilkendegivet i deres høringssvar, at Hjemmestyret ikke vil kunne indføre 10 års undervisningspligt, idet bemyndigelsesloven fastsætter, at der er 9 års undervisningspligt i folkeskolen. KIIP har derfor revideret forslaget, således at sidste skoleår bliver frivilligt. Der er samtidig indledt drøftelser med de nævnte ministerier om muligheden for at få bemyndigelsesloven ændret, så Hjemmestyret vil kunne fastsætte en længere undervisningspligt. Landstinget vil i givet fald blive forelagt et konkret beslutningsforslag herom.

Undervisningsministeriets bemærkninger i øvrigt:

Undervisningsministeriet anfører i sit høringssvar, at ministeriet har bemærket sig, at det foreliggende udkast på mange og væsentlige punkter adskiller sig fra folkeskolen i Danmark. Der nævnes herefter eksempler på dette. KIIP's bemærkninger til de anførte eksempler fremgår af det ovenfor nævnte sagsnotat. Der skal derfor her alene fremhæves de væsentligste af bemærkningerne.

For så vidt angår undervisningssproget anføres det, at det er bemærket, at undervisningssproget kan være engelsk, og at ministeriet i den forbindelse forudsætter, at § 9, stk. 1 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om folkeskolen i Grønland, der bestemmer, at der skal undervises grundigt i det danske sprog, fortsat opfyldes. Hertil skal bemærkes, at forudsætningen er opfyldt. Det fremgår således af forslagets § 8, stk. 1, at undervisningssprogene er grønlandsk og dansk. Dansk har således fået en mere fremtrædende plads som undervisningssprog end i den gældende forordning. Der henvises for uddybning heraf til bemærkningerne til § 8.

Det anføres endvidere, at der ikke er pligt til modersmålsundervisning. Det er korrekt, men der er ingen ændring heri i forhold til den gældende forordning, som

Undervisningsministeriet også har haft til høring, og som dengang ikke gav anledning til bemærkninger. At det ikke kan pålægges kommunerne at varetage modersmålsundervisningen, skyldes, at det kan være meget vanskeligt, hvis ikke umuligt, at tilvejebringe de fornødne lærerkræfter hertil. Det skal i den forbindelse erindres, at der er tale om modersmålsundervisning for elever, der hverken har grønlandsk eller dansk som modersmål. Der har desuden hidtil kun i ganske begrænset omfang været behov for sådan undervisning.

Det anføres endvidere, at det er konstateret, at afgangsprøverne afskaffes, hvilket har konsekvenser for bekendtgørelse om optagelse på Grønlands gymnasiale Uddannelse og til studieforberedende enkeltfagsundervisning, der er udstedt af Undervisningsministeriet og for bekendtgørelse nr. 742 af 8. august 2000 om optagelse i de gymnasiale uddannelser fsv. angår de elever, der ønsker optagelse på en gymnasial uddannelse i Danmark. Der skal hertil bemærkes, at der endnu ikke konkret er taget stilling til, hvordan evaluering skal foregå. Der lægges i forslaget op til, at landsstyret fastsætter regler herom. Ved fastsættelsen af disse regler vil der ske koordinering med de nævnte danske regler. Det skal i denne forbindelse i øvrigt bemærkes, at "problemet" grundet overgangsbestemmelserne først bliver aktuelt i skoleåret 2005/06.

Undervisningsministeriet anfører afslutningsvis, at "forslaget forekommer Undervisningsministeriet at være så vidtgående, at en tilsvarende reform i Danmark ikke vil kunne finde støtte hos vore pædagogisk/fagligt sagkyndige. Dette er ikke uddybet nærmere i høringssvaret. Der skal dertil bemærkes, at forslaget blandt andet bygger på det mest avancerede udviklingsarbejde i Danmark, samtidig med, at der er taget topekspertise fra både Danmark og andre lande med på råd i den grønlandske folkeskolereform, herunder gennem deltagelse i Kvalitetsrådet.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til kapitel 1.

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 1, stk. 1, om folkeskolens begreb.

Til § 1

Bestemmelsen modsvarer gældende forordnings § 1, stk. 1. om folkeskolens begreb. Det præciseres her, at folkeskolen er en kommunal opgave, og at undervisningen er vederlagsfri, som det også fastsættes i bemyndigelsesloven. Om betydningen af, at undervisningen er vederlagsfri henvises til § 9, stk. 5 og 6 sammenholdt med § 47, stk. 2-5. Da folkeskolen ifølge forslaget er et 10-årigt forløb, der starter i det år, hvor barnet fylder 6, år er gældende forordnings bestemmelse om aldersbegrænsning udgået. Begrebsfastlæggelsen af folkeskolen sker i forslaget desuden ved anførsel af, at skolen er for børn og unge, der er undergivet undervisningspligt.

Bestemmelserne i nugældende forordnings § 1, stk. 2 og 3 om undervisningssprog erstattes af forslagets § 8.

Til kapitel 2.

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 2 om folkeskolens formål med tilføjelse af et grundlag for folkeskolen.

Til § 2

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 2, og adskiller sig på væsentlige punkter fra denne. Det er således fundet hensigtsmæssigt at formulere et koncentreret overordnet formål, suppleret med et grundlag i form af en række mere konkrete principper om elevernes læring, undervisningen og skolens rolle. Disse skal danne det direkte udgangspunkt for udformningen af formål med undervisningen på de enkelte trin, formål for fag og fagområder og læreplanernes målspecifikationer, jf. § 13. Bestemmelsen suppleres af artikel 29 i FN's konvention om barnets rettigheder.

I stk. 1 anføres det helt overordnede formål med folkeskolens virksomhed.

I stk. 2 præciseres folkeskolens forpligtelse til at etablere et læringsmiljø, der fremmer elevens personlige og sociale udvikling.

I stk. 3 præciseres det, at det er en central opgave for folkeskolen, at give eleverne mulighed for at tilegne sig den grundlæggende viden og de færdigheder og udtryksformer, som er nødvendige for deres videre uddannelse og medvirken i samfundslivet i øvrigt. Med formuleringen "forberede sig til uddannelse" forstås også forberedelse til livslang læring. Med formuleringen "forberedelse til erhverv" forstås også forberedelse til virke som selvstændig, herunder fremme af den enkeltes iværksætterevner.

I stk. 4 anføres det, at det daglige samvær og arbejde på skolen skal medvirke til, at eleverne udvikler respekt for eget og andres værd, og til at fremme ansvarsfølelse og samarbejdsevner.

I stk. 5 understreges skolens centrale rolle i, at eleverne udvikler deres sociale og kulturelle indsigt og færdigheder og deres samfundsbevidsthed.

Til kapitel 3.

Kapitlet samler alle bestemmelser vedrørende folkeskolens struktur og omfang som i gældende forordning er anført under kapitlerne 2 og 6 om henholdsvis undervisningens og skolevæsnets ordning.

Til § 3

Den foreslåede struktur skal sikre, at eleverne gennemgår et skoleforløb delt op i overskuelige enheder med afsluttende evalueringer efter hvert trin, jf. forslaget § 18, således at der løbende kan foretages en målrettet planlægning af skole- og læringsforløbet for den enkelte elev.

Afkortelsen af skoleforløbet med 1 - 2 år i forhold til det nuværende 11- eller 12-årige forløb betyder ikke, at det faglige indhold tænkes reduceret. Der tilsigtes derimod et mere koncentreret skoleforløb med større vægt på at forberede eleverne til kontinuerlig videreuddannelse og livslang læring.

Med hensyn til baggrunden for at sidste skoleår er frivilligt henvises til de generelle bemærkninger vedr. høringsvarene.

Til § 4

Den beskrevne organisering af undervisningen i fagdelte og tværfaglige forløb er pædagogisk begrundet. Den lægger op til en fleksibel planlægning af skoleåret med henblik på at skabe et mere dynamisk læringsmiljø. Desuden giver den mulighed for i højere grad at tage hensyn til den enkelte elevs behov for udfordringer og støtte, og at give eleven de bedste muligheder for at tage medansvar for egen læring og at arbejde bevidst og aktivt med i planlægningen af egen læring og uddannelse.

Med formuleringen "eleverne organiseres i klasser" bliver det fastslået, at klassen er elevernes sociale forankring. Med formuleringen "eleverne undervises...i hold..." fastslås det, at undervisningen sker på hold, der kan være sammensat af elever fra en eller flere klasser efter behov og interesse, og holdet kan derfor også efter omstændighederne være sammenfaldende med klassen.

I øvrigt vil den nye struktur og organisering af undervisningen indebære, at der skal indgås en ny arbejdstidsaftale med lærerne, samtidig med at den enkelte lærer fremover i højere grad vil være tilknyttet et enkelt trin i et tæt teamsamarbejde, jf. de generelle bemærkninger herom i afsnittet om de organisatoriske, administrative og økonomiske konsekvenser.

Med stk. 2 præciseres den gældende forordnings intentioner om sproglig og social integration, jf. også bemærkningerne til forslaget § 8, stk 1. Med formuleringen "forholdsmæssig ligelig fordeling" menes der, at det samlede antal elever, der har grønlandsk som modersmål henholdsvis det samlede antal elever, der ikke har grønlandsk som modersmål, skal fordeles ligeligt på de enkelte klasser. For en skole der på en bestemt årgang har i alt 40 elever, hvoraf 30 har grønlandsk som modersmål og 10 har andet modersmål, og hvor skolen etablerer 2 klasser, skal der således tilstræbes 2 klasser med 15 elever, der har grønlandsk som modersmål og 5 elever, der har andet modersmål.

Til § 5

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 19. Elevantallet er fastsat til 26, idet dette er det nugældende absolutte maksimum, og da denne klassestørrelse erfaringsmæssigt er den størst mulige, når klassen, som det er hensigten, skal udgøre den sociale forankring i elevernes hverdag på skolen.

Til § 6

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 18, og adskiller sig fra denne ved, at mini-mumstimetallet udtrykkes som en norm for hvert trin på grundlag af undervisningstimer a 60 minutter. Dette, at undervisningstiden beregnes på grundlag af klokketimer, betyder ikke, at undervisningen nødvendigvis skal gives i lektioner af denne varighed. Skolerne vil selv i deres planlægning kunne fastlægge lektionslængden ud fra pædagogiske principper. På ældstetrinet anføres mindste undervisningstid kun for de obligatoriske fag, idet 3. fremmedsprog er valgfrit. For elever, der tilvælger dette, vil mindstetimetallet således være højere.

Undervisning efter forslagets §§ 15 og 16 om henholdsvis supplerende undervisning og modersmålsundervisning ligger normalt ud over det anførte minimumstimetal.

Bestemmelsen i stk. 3 skaber mulighed for, at der ved dannelsen af meget små hold efter en pædagogisk vurdering kan foretages en nedsættelse af timetallet i det/eller de pågældende fag eller fagområde(r). Dette svarer til den allerede gældende praksis, hvor man ved meget små klassestørrelser anvender de såkaldte afledte timetal for et eller flere fag, jf. KIIPs cirkulære nr. 6/2000 om vejledende timefordelingsplaner.

Bestemmelsen i stk. 4 betyder, at der i den fleksible planlægning skal sikres eleverne en jævn fordeling af undervisningstiden på dage og uger.

Forslagets samlede mindste undervisningstid for hele skoleforløbet er lidt mindre end for det samlede skoleforløb i henhold til den gældende forordning. I overgangsperioden sker der en yderligere reduktion i timetallet for de første 7 klassetrin. Om baggrunden herfor henvises til de generelle bemærkninger vedr. forslagets økonomiske konsekvenser.

De lærertimerressourcer, der i dag anvendes til deletimer, undervisningen i særligt tilrettelagt grønlandsk og dansk samt ressourcerne til undervisningen i 12. klasse forudsættes fremover også anvendt i forbindelse med holddannelsen.

Til § 7

Erstatter gældende forordnings § 17.

Stk. 1 fastsætter, at der som udgangspunkt skal vælges enten en 5-dages eller 6-dages uge.

Da almindelig praksis er at vælge en 5-dages uge, giver bestemmelsen i stk. 2 skoler med en 5-dages uge mulighed for en mere fleksibel planlægning af det enkelte skoleår i forbindelse med brug af udefra kommende gæstelærere, særlige kursusforløb for eleverne og kursus mv. for skolens lærere. Sidste punktum er begrundet i hensyn til elevernes og forældrenes muligheder for at planlægge.

Stk. 3 erstatter gældende forordnings paragraf 17, stk. 2. I overensstemmelse med forslaget intentioner om en fleksibel planlægning af skoleåret ud fra de lokale behov og muligheder, overlades det nu helt til kommunalbestyrelsen og/eller den enkelte skole at vælge antallet af undervisningsuger, således at et 40-ugers skoleår ikke længere som i den gældende bestemmelse skal være normen, der kan fraviges. Som følge heraf giver forslaget bestemmelse ulig den gældende bestemmelse ikke mulighed for at fravige reglerne om mindste undervisningstid mv.

Stk. 4 er uændret i forhold til gældende forordnings § 17, stk. 3. Med ferieplansudfærdigelsen fastsætter landsstyret som hidtil den tidsmæssige ramme omkring undervisningsåret. Der er således mulighed for at fastsætte antallet af ferie- og fridage, ligesom landsstyret af hensyn til afholdelsen af afsluttende prøver vil kunne fastsætte sommerferiens begyndelsestidspunkt for alle prøveafholdende skoler.

Til kapitel 4

Kapitlet samler samtlige bestemmelser om undervisningens indhold og indholdets organisering i fag og fagområder samt undervisningens overordnede organisering og tilrettelæggelse. I gældende forordning findes tilsvarende bestemmelser i kapitel 2 om undervisningens ordning.

Til § 8

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 1, stk. 2 og 3, og er flyttet hertil, fordi fastlæggelsen af undervisningssprog er sket ud fra en pædagogisk betragtning som en del af undervisningens indhold. Det grønlandske sprogs status som hovedsproget er således ikke ændret, men af hensyn til elevernes behov for sprogkundskaber i det videre uddannelsesforløb, er det fundet hensigtsmæssigt allerede i folkeskolen at inddrage flere sprog som undervisningssprog.

Indplaceringen af både grønlandsk og dansk som undervisningssprog ifølge stk. 1 sikrer, at der for begge sproggrupper tages udgangspunkt i deres modersmål. Samtidig vil anvendelsen af begge sprog i undervisningen give dem bedre mulighed for at tilegne sig fremmedsproget.

Bestemmelsen indebærer en forpligtelse til i passende omfang at gøre brug af begge sprog i undervisningen over for alle elever uanset deres sproglige baggrund med henblik på elevernes tilegnelse af sprogene. Det er således ikke hensigten, at undervisningen skal gennemføres fuldt tosproget, men at sprogbrugen i undervisningen tilpasses den enkelte elevs og elevgruppens sproglige forudsætninger og behov.

Brugen af både grønlandsk og dansk som undervisningssprog indebærer ikke kun, at lærere og elever anvender sprogene i samtale i undervisningssituationen, men vil også i høj grad omfatte inddragelse af undervisnings- og informationsmaterialer på begge sprog. Dette betyder samtidig, at lærere, der ikke behersker det ene sprog i tilstrækkeligt omfang til at anvende det som egentligt undervisningssprog, alligevel vil være i stand til herigennem at inddrage sproget i deres undervisning.

Det nugældende princip om integration af grønlandssprogede og ikke-grønlandssprogede elever fastholdes, jf. § 4, stk. 2, og indplaceringen af både grønlandsk og dansk som undervisningssprog sammen med, at også sprogundervisningen gives på hold efter elevernes behov, vil tilgodese begge sproggrupper og give gode muligheder for en balanceret sproglig integration for alle elever. Til elever, der er flyttet til landet og ikke har forkundskaber i grønlandsk, vil der desuden blive tilbudt supplerende undervisning i grønlandsk, jf. § 15, stk. 1, nr. 3, og endelig vil der fortsat være mulighed for at give elever med et andet modersmål end grønlandsk eller dansk undervisning i dette, jf. § 16.

Ifølge stk. 2. kan også engelsk anvendes som undervisningssprog. Hensigten hermed er ligeledes at give eleverne mulighed for at tilegne sig sproget ved at anvende det i praksis også uden for den egentlige engelskundervisning. Her gælder det også, at anvendelsen af engelsksproget materiale er at betragte som inddragelse af sproget som undervisningssprog.

Til § 9

Bestemmelsen er ny og samler regler for undervisningens indhold på alle tre trin.

I stk. 1. afgrænses de fagområder, der undervises i gennem skoleforløbet.

Rækken af sprog er blevet suppleret med et 3. fremmedsprog, som skal tilbydes, jf. bemærkningerne til § 12. Når der anvendes betegnelsen "3. fremmedsprog" skal det ses på baggrund af, at grønlandsk er hovedsproget, jf. § 9, stk. 1 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands Hjemmestyre. Dansk og engelsk opfattes derfor i forhold til grønlandsk som 1.- og 2. fremmedsprog.

Faget samfundsfag indeholder kultur, historie, samfundslære og kulturgeografi. Læreplanerne, jf. § 13, stk. 2, vil give mulighed for at undervise særskilt i de enkelte deldiscipliner på ældstetrinet.

Faget naturfag omfatter fysik/kemi, biologi, naturgeografi, astronomi og teknologi. På ældstetrinet vil der indgå fagdelt undervisning i hoveddisciplinerne, jf. § 12, stk. 2.

Personlig udvikling er et nyt fagområde, som skal imødekomme ønsket om, at eleverne får styrket deres selvværd, lærer at tage medansvar for og at arbejde målrettet med deres egen udvikling og uddannelse og gives redskaber til at forstå sig selv og andre. Faget vil, ud over de nuværende emner seksualoplysning, sundhedslære, familiekundskab, oplysning om nydelses- og rusmidler, uddannelses- og erhvervsorientering samt arbejdskendskab, omfatte andre psykologiske og sociale emner samt elevens arbejde med personlig planlægning.

De lokale valg skal sikre en alsidig undervisning i de praktisk-musiske fag, som vil kunne omfatte en bred vifte af aktiviteter som for eksempel musik, drama, dans, billedkunst, foto, medier, keramik, håndarbejde, skindbehandling og -syning, sløjd og husflid, husgerning, kajak- og hundeslædebygning, sejlads, fiskeri og fangst samt traditionelle og moderne idræts- og sportsgrene. Desuden vil lokale valg inddrage alderssvarende kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter uden for skolen som en del af elevernes læring. Det er hensigten i videst muligt omfang at udnytte lokale muligheder og ressourcpersoner i denne del af undervisningen. På de mindre årgange vil de lokale valg i stor udstrækning være skolens valg, mens der efterhånden lægges mere vægt på elevernes individuelle ønsker.

Stk. 2 præciserer, at den praktisk-musiske dimension skal inddrages i alle fag og fagområder. Dette er fortrinsvis pædagogisk begrundet ud fra en betragtning om, at al læring - uanset faget - understøttes af praktisk og musisk virksomhed, og at al faglig aktivitet i sig selv indeholder et praktisk og musisk element. Den praktisk-musiske dimension vil blive indarbejdet i læreplanerne for de enkelte fag.

I stk. 3 fastslås det, at eleverne skal lære at bruge IT i praksis som et redskab i undervisningen i alle fag. IT indgår i dag i næsten alle sammenhænge i uddannelserne, erhvervslivet og samfundslivet i øvrigt, og dette skal derfor afspejles i skolens undervisning. Arbejdet med IT vil blive indarbejdet i læreplanerne for de enkelte fag.

I stk. 4 præciseres det, at der i en del af undervisningstiden skal anvendes andre organisationsformer end den traditionelle fagdelte klasseundervisning. Begrundelsen herfor er dels, at eleverne skal lære en bred vifte af arbejds- og samarbejdsformer, dels at de skal opnå forståelse for sammenhængene mellem de enkelte fag og gives mulighed for at fordybe sig i bestemte emneområder.

Stk. 5 og 6 fastslår, at folkeskolens rejseaktivitet er opdelt i dels ekskursioner, lejrskoler og skolerejser, hvor der er mødepligt for eleverne, dels skolerejser, der er frivillige for eleverne.

Rejseaktivitet efter stk. 5 omfatter f.eks. sprog- eller udvekslingsrejser arrangeret for hele klasser eller hold, i hvis undervisning arrangementet indgår som et integreret led. Der er derfor almindelig mødepligt for eleverne. I særlige tilfælde kan en

skoleleder imødekomme en ansøgning om, at en elev ikke deltager. I så fald tilrettelægger skolen anden undervisning i perioden. Kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere mål og rammer, herunder også økonomiske rammer, for skolernes virksomhed. Det indebærer, at kommunalbestyrelsen bør sætte rammer for, i hvilket omfang den enkelte skole kan organisere og tilrettelægge dele af undervisningen som ekskursioner, lejrskoler og skolerejser. Dette vil være en del af skolens plan for undervisningen for skoleåret, som skolebestyrelsen efter § 42, stk. 3 skal godkende. Betalingsspørgsmålet er reguleret i § 47, stk. 2-5.

Med bestemmelsen i stk. 6 gives udtrykkelig hjemmel til, at folkeskolen kan give eleverne mulighed for skolerejser som et skolebaseret alternativ til den almindelige undervisning. Formålet med rejsen skal ligge inden for folkeskolens rammer uden at være en integreret del af den almindelige klasse- eller holdbaserede undervisning. Elevernes deltagelse er således ikke en nødvendig forudsætning for at kunne følge den løbende undervisning. Som eksempler kan nævnes en rejse for skolens kor til en sangkonkurrence i udlandet og en kulturrejse til en storby for en klasse eller et hold. Deltagelse i en skolerejse er frivillig for eleverne. For de elever, der ikke deltager i rejsen, tilrettelægger skolen alternativ undervisning. Inden for kommunalbestyrelsens fastsatte rammer fastsætter skolebestyrelsen retningslinier herfor. Betalingsspørgsmålet er reguleret i § 47, stk. 2-5.

Bestemmelsen i stk. 7 giver mulighed for at tilbyde eleverne deltagelse i aktiviteter før og efter den obligatoriske undervisning. Aktiviteterne skal være planlagt med henblik på opfyldelsen af på forhånd fastsatte pædagogiske mål og skal støtte og udgøre et supplement til den obligatoriske undervisning. F.eks. kan aktiviteterne give eleverne mulighed for at fordybe sig inden for det praktisk-musiske område, ligesom der kan være tale om støtte til hjemmearbejde mv. Bestemmelsen giver således ikke hjemmel til at etablere de hidtil praktiserede og ofte kritiserede skolepasningsordninger. Bestemmelsen skal således alene sikre, at der gives mulighed for at tilbyde eleverne et tilbud med kvalitet i timerne før og efter den obligatoriske undervisning.

Med bestemmelsen er der ikke tilsigtet gjort indskrænkninger i de tilbud, der kan ydes med hjemmel i landstingsforordningen om fritidsvirksomhed. Der henvises i øvrigt til overgangsbestemmelsen i § 49, stk. 2 og de almindelige bemærkninger herom.

Til §§ 10, 11 og 12

Bestemmelserne er nye og erstatter indholdsmæssigt de nugældende §§ 5, 6, 7 og 8. Fagfordelingen på trinene fremgår af bilag 1 til forordningsforslaget.

Det er hensigten, at undervisningen på yngstetrinet i vid udstrækning tilrettelægges ikke-fagdelt blandt andet som tværfaglige, emneorienterede og projektorgerne forløb, jf. § 9, stk. 4.

Princippet i organiseringen af det faglige indhold er, at der på de mindre årgange undervises i brede integrerede fagområder, som op gennem skoleforløbet deles op i stadig mere afgrænsede fagområder og fag. Vejledninger om og anvisninger på dette vil blive indarbejdet i læreplanerne.

Undervisningen i grønlandsk og dansk påbegyndes allerede på 1. årgang. Desuden tilrettelægges der sprogudviklende kreative aktiviteter i andre sprog - herunder engelsk og andre fremmedsprog. Formålet med disse aktiviteter, som f.eks. kan være sange og lege, er at vænne eleverne til at lytte til og eksperimentere med andre sprog end dem, de modtager egentlig undervisning i. Undervisningen i engelsk starter på 4. årgang, og fra 8. årgang skal der tilbydes undervisning i et 3. fremmedsprog. Dette kan være tysk eller fransk, men også andre sprog kan tilbydes, i den udstrækning de nødvendige lærerkræfter kan tilvejebringes. Om baggrunden for anvendelsen af formuleringen "3. fremmedsprog" henvises til bemærkningerne til § 9, stk. 1.

I læreplanen for grønlandsk vil der blive indføjet et tillæg vedrørende undervisning i grønlandsk af ikke-grønlandsksprogede elever, ligesom det i læreplanen for dansk vil blive indføjet et tillæg vedrørende undervisning i dansk af dansksprogede elever.

Undervisningen i religion og filosofi vil på yngstetrinet hovedsageligt tage udgangspunkt i kristendomskundskab og samtaler om dagligdags moralske spørgsmål. På mellemtrinet vil undervisningen desuden også omfatte indblik i andre religioner end den kristne samt generelle filosofiske, etiske og moralske spørgsmål, mens den på ældstetrinet tillige vil omfatte ikke-religiøse filosofier og verdensopfattelser.

Betegnelsen religion og filosofi erstatter den nuværende betegnelse kristendomskundskab/religion. Hermed tilsigtes ikke en nedprioritering af undervisningen i kristendomskundskab, men en udvidelse af fagets område og perspektiv, jf. også bemærkningerne til § 13.

Med hensyn til undervisningen i samfundsfag og naturfag se bemærkningerne til § 9.

Med hensyn til undervisningen inden for fagområderne personlig udvikling og lokale valg se ligeledes bemærkningerne til § 9.

Der foretages ikke, som tilfældet er ifølge de gældende bestemmelser, liniedeling af eleverne på de ældste årgange. Den enkelte elevs behov for udfordringer vil kunne tilgodeses gennem holddannelsen og undervisningens planlægning i samråd med eleven.

Til § 13

Bestemmelsen erstatter indholdsmæssigt gældende forordnings § 9, stk. 2.

Angivelsen af formålet med undervisningen i kristendomskundskab i gældende forordnings § 9, stk. 1, udgår, da fagområdet religion og filosofi fremover vil blive

givet et bredere perspektiv og i øvrigt indgå som et vidensfag på linie med alle øvrige fag i fagrækken, jf. bemærkningerne til §§ 10 - 12. Som en naturlig følge af den tilsligtede styrkelse af faget og som en følge af, at faget med de tilsligtede tværfaglige organisationsformer i vidt omfang vil indgå som en integreret del af undervisningen i andre fag, jf. § 9, stk. 4, er §§ 14 og 25 i gældende forordning om henholdsvis elevs og lærers fritagelse for kristendomsundervisning ikke medtaget i forslaget. Det er herved forudsat, at undervisningen ikke antager karakter af forkyndelse, og at det fra religionsundervisningens begyndelse gøres eleverne klart, at der findes andre religiøse overbevisninger, og at disse fortjener samme respekt.

Det, at landsstyret udarbejder overordnede formål for undervisningen på de enkelte trin, er nyt. Hensigten hermed er, at det enkelte trin skal gives hver sin alderssvarende pædagogiske profil med klare overgange til det følgende trin, og at disse formål i forlængelse heraf skal danne det overordnede udgangspunkt for den afsluttende evaluering efter hvert trin, jf. forslagens § 18, stk. 3 og 4.

Læreplanerne vil være bindende for alle skoler hvad angår de centralt fastsatte fag. Den lokale indflydelse udøves i form af skolernes egne tillæg til disse og skolernes egne læreplaner for de lokale valg, jf. § 42, stk. 9. Det foreslåede Institut for pædagogik, jf. forslagens § 31, stk. 2, og de generelle bemærkninger til forslaget, vil få til opgave løbende at udvikle læreplanerne, og at udsende vejledninger til brug for udarbejdelse af lokale læreplaner.

Bestemmelsen i gældende forordnings § 9, stk. 2, om at landsstyret udsender vejledende timefordelingsplaner er ikke medtaget i forslaget, idet ansættelse af omfanget af undervisningen i de enkelte fag vil skulle foretages af skolen ud fra elevernes behov i forhold til læreplanernes målspecifikationer.

Til § 14

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 12. I den gældende bestemmelse skelnes der mellem almindelig (stk. 1) og vidtgående (stk. 2) specialundervisning. Dette skal have tidligere været fastsat i bekendtgørelsesform, men blev indføjet i 97-forordningen fortrinsvis af henvisningsgrunde, da det var med vedtagelsen af denne forordning, at den nuværende opgavefordeling på området blev indført. Således påhviler det nu kommunalbestyrelsen henholdsvis landsstyret at sørge for den almindelige henholdsvis den vidtgående specialundervisning.

Ifølge nærværende forslag foreslås imidlertid hele specialundervisningsområdet lagt ind under de kommunale myndigheder, jf. forslagens § 33, stk. 1, nr. 1, hvorfor det ikke længere skønnes nødvendigt at opretholde det i en del tilfælde ikke helt klart definerbare skel mellem de to former for specialundervisning.

I forslagens § 14, stk. 1, defineres målgruppen for specialundervisning. Den anførte definition er identisk med gældende forordnings definition af målgruppen for vidtgående specialundervisning. Hermed tilsligtes ikke en afskaffelse af, hvad der i dag betegnes som almindelig specialundervisning. Elever, der har et konstateret

behov herfor, skal ifølge forslaget fortsat modtage en sådan undervisning. Derimod præciseres det, at den særlige undervisning - som eksempelvis kursusundervisning for hele klasser - der i dag foregår i specialundervisnings regi, men som også er rettet mod elever uden individuelle behov for specialundervisning, fremover skal rummes inden for normalundervisningens rammer gennem holddannelse ud fra elevernes behov og periodevis koncentrerede kursusforløb, når dette skønnes hensigtsmæssigt. Specialundervisningen vil ifølge forslaget således fortsat være rettet mod alle elever, som har indlæringsvanskeligheder, hvad enten disse er socialt, fysisk eller psykisk betingede, og den vil fortsat have almindelig eller mere vidtgående karakter ud fra den enkelte elevs behov.

I overensstemmelse med kommunalreformens princip om, at den myndighed, der har beslutningskompetencen, også administrerer ressourcerne, vil finansieringen af specialundervisningen ifølge forslaget fremover påhvile kommunerne. Det vil fortsat påhvile landsstyret at sørge for pædagogisk-psykologisk rådgivning, men ifølge forslaget vil PPRs virksomhed alene være af rådgivende karakter, jf. bemærkningerne til forslaget § 33, stk. 1. nr. 1. Det er forventningen, at den foreslåede ordning vil medføre en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne. Når beslutningerne tages af en enkelt instans, er der bedre mulighed for en mere effektiv sagsbehandling og dermed en hurtigere indsats i overensstemmelse med den enkelte elevs behov.

Til § 15

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 13, stk. 1, med den ændring, at der gives en mere detaljeret definition af målgrupperne i overensstemmelse med gældende praksis. Endvidere gør formuleringen som noget nyt supplerende undervisning obligatorisk for at sikre, at de pågældende elever - herunder elever, der kommer fra bygdeskoler, hvor folkeskolens fagkreds ikke har kunnet udbydes i fuldt omfang - gives den fornødne undervisning. Bestemmelserne i gældende forordnings § 13, stk. 2. og 3, om særlig undervisning i grønlandsk og dansk udgår, da den fornødne undervisning i disse sprog efter elevernes sproglige forudsætninger nu er indarbejdet i den almindelige fagrække, jf. §§ 10, 11 og 12. Elever, der kommer udefra senere i skoleforløbet vil modtage supplerende undervisning i grønlandsk i henhold til denne bestemmelses stk.1, nr. 3, ligesom elever, der kommer udefra, og som har et andet modersmål end grønlandsk eller dansk vil modtage supplerende undervisning i dansk efter bestemmelses stk. 1 nr. 2. Supplerende undervisning i medfør af denne paragraf vil normalt ligge uden for elevernes mindste undervisningstid, jf. § 6.

Med formuleringen "midlertidigt" er det tilsigtet markeret, at der ikke er tale om elever, der har permanente vanskeligheder ved at følge den almindelige undervisning. Vurderingen af, om der er tale om midlertidige vanskeligheder skal ses i sammenhæng med årsagerne til vanskelighederne. Er der således tale om ydre omstændigheder, i modsætning til forhold, der er relateret til elevens evner, tilsiger det således supplerende undervisning. Der kan derimod ikke sættes rammer for

varigheden af den supplerende undervisning, idet den skal afpasses efter den pågældende elevs behov.

Til § 16

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 13, stk. 4, bortset fra en sproglig præcisering. I praksis vil bestemmelsen antagelig kun meget sjældent finde anvendelse, da målgruppen er ganske lille, og da det som oftest ikke vil være muligt at finde kvalificerede undervisere.

Til § 17

Bestemmelsen er ny.

For så vidt angår stk. 1 - 3 findes lignende bestemmelser fastsat i gældende bekendtgørelse om evaluering mv. i folkeskolen. Forslagets bestemmelser understreger, at planlægningen af undervisningen skal baseres på den løbende evaluering og gennemføres i samarbejde mellem læreren og den enkelte elev og gruppe af elever, samt at det er lederens ansvar, at undervisningen rummer udfordringer for alle elever.

Bestemmelsen i stk. 4 fastsætter, at alle elever i samråd med deres lærere regelmæssigt skal udarbejde handleplaner vedrørende deres videre skole- og uddannelsesforløb. Hensigten hermed er at sikre, at eleverne arbejder bevidst med deres egen udvikling og læring og gøres bevidste om deres medansvar herfor. Endvidere skal handleplanen indgå som et redskab i den løbende evaluering af elevens udbytte af undervisningen og forældrenes underretning om skolens syn herpå, jf. § 18, stk. 1 og 2.

Til § 18

Bestemmelsen er ny og erstatter gældende forordnings § 16.

Der lægges på alle niveauer op til lokalt og centralt fastsat evaluering ud fra et helhedssyn, og både faglig viden og færdigheder og personlige egenskaber tillægges betydning. Eleven skal deltage aktivt i evalueringen, hvis hovedsigte er at fungere som en tilbagemelding til eleven med henblik på planlægningen af dennes videre uddannelsesforløb. Nye evalueringsformer og -metoder, der blandt andet tager udgangspunkt i en bedømmelse af elevens konkrete arbejder ud fra læreplanernes læringsmål, vil blive bragt i anvendelse. Det vil være det foreslåede Institut for pædagogik, der skal forestå udviklingen af de nødvendige evalueringsmetoder og redskaber og dokumentationsformer, jf. forslaget § 31, stk. 2, og de generelle bemærkninger til forslaget.

For så vidt angår stk. 1 findes tilsvarende bestemmelser i den gældende bekendtgørelse om evaluering mv. i folkeskolen. Den løbende evaluering vil blandt andet tage udgangspunkt i evalueringen i forhold til læreplanernes læringsmål, jf. § 13, stk. 2. Med sidste punktum gives landsstyret mulighed for at fastsætte nærmere regler om den løbende evaluering, herunder om evalueringens form og indhold og om, hvordan den løbende evaluering skal ske.

I stk. 2 præciseres det, at den af eleven i samråd med sine lærere udarbejdede handleplan skal inddrages i forældrenes underretning om skolens syn på elevens udbytte af undervisningen. Sidste punktum giver landsstyret mulighed for at fastsætte nærmere regler om underretningen til forældre og elever om elevens udbytte af skolegangen, herunder bl.a. om underretningens form og indhold og om hvordan og hvor ofte underretningen skal ske.

Institut for pædagogik vil få til opgave at udarbejde vejledende materiale for evalueringen efter bestemmelserne i stk. 1 og 2.

Som noget nyt foretages en samlet vurdering af elevens udbytte af undervisningen i løbet af skoleforløbet efter hvert af de to første trin, jf. stk. 3. Denne vurdering baseres dels på resultaterne af den løbende evaluering, dels på en evaluering af elevens faglige standpunkt på dette tidspunkt. Evalueringen af elevens faglige standpunkt foretages ud fra de af landsstyret fastsatte, fælles kriterier. Institut for pædagogik vil løbende indsamle og analysere resultaterne af den faglige evaluering og vil i den forbindelse hvert år for et udvalg af fag udsende særlige materialer til brug for evalueringen. I 1. punktum i stk. 3 fastsættes det, at formålet med den samlede vurdering er at tilvejebringe et samlet grundlag for planlægningen af den enkelte elevs videre skoleforløb med hensyn til indplacering på hold mv. Bestemmelsen giver således ikke hjemmel til, at eleven kan forblive på det pågældende trin.

Ældstetrinet afsluttes med en samlet vurdering af elevens udbytte af skolegangen. Denne vurdering baseres dels på resultaterne af den løbende evaluering, dels på en evaluering af elevens standpunkt i samtlige elevens fag, jf. stk. 4. Evalueringen af elevens faglige standpunkt i fagene foretages ud fra af landsstyret fastsatte, fælles kriterier. Institut for pædagogik vil løbende indsamle og analysere resultaterne af den faglige evaluering og vil i den forbindelse hvert år for et udvalg af fag udsende særlige materialer til brug for evalueringen. De afsluttende evalueringer af elevens standpunkt i alle fag træder i stedet for de nuværende folkeskolens afgangsprøver. Det påregnes, at der stadig vil blive anvendt såvel mundtlige som skriftlige prøver, navnlig ved standpunktsvurderingerne. Landsstyret vil fastsætte nærmere regler for, hvilke metoder der skal anvendes.

Bestemmelsen i stk. 5 og 6 om, at der efter elevens ønske kan påføres andre relevante oplysninger, skal sikre fuldstændighed i den endelige dokumentation af elevens udbytte af skolegangen. Disse andre oplysninger kan blandt andet være om elevens deltagelse i kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter uden for skolen samt deltagelse i elevråds- og/eller skolebestyrelsesarbejde.

Til § 19

Bestemmelsen er ny. Med bestemmelsen fastlægges det i forordningen, at hver klasse skal have tilknyttet en klasselærer, og det fastlægges samtidig, hvilket ansvar og hvilke opgaver klasselæreren har.

Bestemmelsen i stk. 2 medfører, at klasselæreren får til opgave både at være ansvarlig for planlægningen af den enkelte elevs skolegang og for, at klassen giver alle elever en tryk organisatorisk ramme for skolegangen.

Til § 20

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 10. Bestemmelsen i stk. 5 vedrørende betaling fra hjemkommunen er en konsekvens af, at hele specialundervisningsområdet, herunder finansieringen, ifølge forslaget overgår til kommunerne, jf. § 33, stk. 1, nr. 1.

Formålet med elevhjem, kollegier og kostskoler er at sikre eleverne skolegang i henhold til forordningen, såfremt dette ikke kan tilbydes dem på hjemstedet. Dette gør sig gældende for en del bygdeskoler, der reelt ikke har mulighed for at etablere en undervisning med et tilstrækkeligt udbud af fag, der sikrer eleverne en skolemæssig ligestilling med byelever.

Gældende forordnings § 10, stk. 5 samt § 11 om oprettelse af efterskoler og tilskud til efterskoleophold i Danmark udgår, idet bestemmelser herom ikke angår folkeskolen. Der påregnes i stedet fastsat bestemmelser herom i anden lovgivning. Gældende administrative forskrifter herom forbliver i kraft indtil de ophæves eller ændres, jf. § 49, stk. 5.

Til § 21

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 20, bortset fra at udtrykket "undervisningsmidler" er erstattet af "undervisningsmaterialer" i overensstemmelse med § 4, stk. 2, i Lov nr. 579 af 29. november 1978 om folkeskolen i Grønland.

Til § 22

Bestemmelsen er i forhold til gældende forordnings § 21 ændret ved, at der som et nyt stk. 2 er indføjet en formålsbestemmelse. Med formålsbestemmelsen bliver det

hidtidige formål med skolebibliotekerne, jf. Kultur- og Undervisningsdirektionens cirkulære nr. 20 fra 1980 om skolebiblioteker, fastsat i forordningen.

Til kapitel 5.

Kapitlet erstatter som et selvstændigt kapitel gældende forordnings § 22.

Til § 23

Bestemmelsen er konsekvensrettet i forhold til forordningsforslagets kapitelinddeling og ellers uændret i forhold til gældende forordnings § 22.

Bestemmelsen giver landsstyret mulighed for indenfor folkeskolens formålsramme at godkende afvigelser i forhold til reglerne om folkeskolens struktur og omfang og undervisningens indhold, organisering og tilrettelæggelse.

Til kapitel 6.

Kapitlet samler alle bestemmelser vedrørende undervisningspligten og dens opfyldelse samt forældrenes rettigheder og pligter. De tilsvarende bestemmelser findes i gældende forordnings kapitel 4 om undervisningspligt mv. og kapitel 5 om ordensregler, konfirmationsforberedelse mv. Med hensyn til opfyldelse af undervisningspligten udgår gældende forordnings § 14 om elevernes fritagelse fra undervisning i kristendomskundskab grundet ændringer i religionsundervisningens struktur og indhold, jf. bemærkningerne til forslaget § 13. Gældende forordnings § 32 om konfirmationsforberedelse udgår ligeledes, idet dette ikke er et skoleanliggende og er henlagt til kirkelovgivningen.

Til § 24

Bestemmelsen er identisk med gældende forordnings § 26.

Bestemmelsen gælder uanset, om barnet er dansk statsborger. Det er dog en betingelse for, at barnet er omfattet af undervisningspligten, at vedkommende har ret til ophold her i landet.

6-måneders kriteriet svarer til tilsvarende bestemmelse i den danske folkeskolelov.

Til § 25

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 27. Der er i forhold hertil foretaget følgende ændringer:

I stk. 1 præciseres det, at undervisningspligten samtidig indebærer en ret til undervisning. Det påhviler derfor skolen at sikre en sådan arbejdsro og disciplin, at den enkelte elev følger undervisningen og ikke hindres heri af andre elever.

I forlængelse heraf er der tilføjet et stk. 2., som bemyndiger landsstyret til at fastsætte bestemmelser om undervisningens gennemførelse og tilsynet med eleverne i skoletiden. Stk. 2. erstatter gældende forordnings § 31 om ordensregler.

Til § 26

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 28.

Bestemmelsen i stk. 1 fastsætter, at undervisningspligten indtræder på samme tidspunkt som efter de gældende regler. Undervisningspligten omfatter som hidtil alene de første 9 klassetrin, idet undervisningspligten i henhold til lov om folkeskolen i Grønland er på 9 år. At det sidste klassetrin ikke er omfattet af undervisningen medfører, at forældrene frit kan vælge, om barnet skal fortsætte efter 9 års skolegang.

Den allerede eksisterende mulighed for senere skolestart, jf. stk. 2, fastholdes ud fra den forudsætning, at børn udvikler sig i forskelligt tempo og ikke nødvendigvis bliver skoleparate på samme alderstrin.

Ligeledes fastholdes ifølge stk. 3 den nuværende mulighed for fritagelse for undervisning et år tidligere end undervisningspligtens ophør i lighed med gældende forordnings § 28, stk. 3. Bestemmelsen i forslaget § 26, stk. 3, sigtes der til elever, for hvem der ønskes et andet uddannelses- eller oplæringsforløb, og som eventuelt har haft et forholdsvis begrænset udbytte af deres skolegang, og der forlanges derfor ikke gennemført en afsluttende evaluering i fuldt omfang, jf. forslaget § 18, stk. 6. I stedet fastsættes det i bestemmelsens sidste punktum, at det er en forudsætning, at der for disse elever planlægges og iværksættes et alternativt erhvervs- og uddannelsesforløb. Denne bestemmelse afspejler i vidt omfang allerede gældende praksis på området, men er indføjet i forordningsforslaget for at præcisere forældrenes og de kommunale myndigheders forpligtelse til på anden vis at sørge for elevens oplæring, hvis eleven fritages for almindelig undervisningspligt.

Til § 27

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 30.

Med henvisning til § 26, stk. 2 er der gjort opmærksom på, at et barns påbegyndelse af skolegangen under visse omstændigheder kan udsættes med 1 år. Der er derimod som hidtil ingen muligheder for tidligere skolestart. Der har tidligere været mulighed for at dispensere herfra, men denne dispensationsmulighed blev fjernet igen, fordi det viste sig, at den ikke var til at håndtere administrativt. Der vurderes heller ikke på nuværende tidspunkt at være tilstrækkelige ressourcer og faglig viden til at foretage

nødvendige modenhedstests. Derudover vil en mulighed for tidligere skolestart kunne risikere at blive misbrugt for at lette presset på daginstitutionerne.

Til § 28

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 29.

Med stk. 2 præciseres det, at skolegang uden for folkeskolen skal anmeldes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor eleven bor. Skolegang uden for folkeskolen kan være undervisning i hjemmet eller anden undervisning, eksempelvis i friskoler og private grundskoler, hvor eleven modtager en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, jf. § 25, stk. 1.

Til § 29

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 33. I forhold til denne er der foretaget følgende ændringer:

Stk. 1, sidste punktum, i gældende bestemmelse udgår, da denne bestemmelse med det 10-årige skoleforløb ikke længere er relevant.

Der er en mindre sproglig justering i stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 2 er begrundet i hensynet til et smidigt skole-hjem samarbejde.

Til kapitel 7.

Kapitlet bygger på gældende forordnings kapitel 3. Bestemmelsen i sidstnævnte om læreres fritagelse for undervisning i kristendomskundskab udgår på grund af ændringerne i religionsundervisningens struktur og indhold, jf. bemærkningerne til forslaget § 13.

Til § 30

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings §§ 23 og 24.

Stk. 1 er uændret i forhold til § 23, stk. 1 i gældende forordning, bortset fra, at det er præciseret, at anden uddannelse end læreruddannelsen skal være relevant i forhold til undervisning i folkeskolen. Som relevant uddannelse, der kan godkendes af landsstyret som berettigende til undervisning i folkeskolen, kan eksempelvis nævnes en udenlandsk læreruddannelse eller anden pædagogisk uddannelse.

Stk. 2 i den gældende forordning bortfalder, da ansættelse af skolernes personale i sin helhed er overgået til kommunerne, jf. § 43 stk. 2, nr. 2, og § 56, stk. 2, i

gældende forordning, hvorfor landsstyret ikke længere skal fastsætte regler for ansættelse af de nævnte personalekategorier.

Bestemmelsen i stk. 2 er ny og giver mulighed for at ansætte personer med relevante kvalifikationer i et givet fag for kortere eller længere perioder. Der sigtes her fortrinsvis til det praktisk-musiske område under de lokale valg, hvor personer med en relevant uddannelse, eller relevante kvalifikationer i øvrigt - som håndværkere, kunstnere og musikere - kan forestå undervisningen. Ved længerevarende ansættelse bør de pågældende pålægges at modtage tilbud om et pædagogisk grundkursus.

Bestemmelsen i stk. 3 fastslår kommunernes ret til at lade personer med relevante kvalifikationer varetage undervisning i timer, der ikke kan besættes med personer med relevant uddannelse efter stk. 1 eller særlige kvalifikationer efter stk. 2. Kommunalbestyrelsen afgør, hvorvidt de pågældende har relevante kvalifikationer. Der bør i denne forbindelse lægges vægt på såvel den pågældendes uddannelse som hidtidige erhvervs erfaringer. Ved længerevarende ansættelse bør de pågældende pålægges at modtage tilbud om et pædagogisk grundkursus.

Bestemmelsen i stk. 4 erstatter gældende forordnings § 24 og er i sit indhold uændret i forhold til denne, bortset fra at det nævnte personale også ifølge forslaget vil kunne varetage de pædagogisk tilrettelagte frivillige aktiviteter efter § 9, stk. 7.

Til kapitel 8.

Kapitlet bygger på gældende forordnings kapitel 6 om skolevæsenets ordning. Gældende forordnings § 34, stk. 1 udgår, idet landsstyrets bemyndigelse til at fastsætte overordnede rammer for folkeskolen fremgår klart af forslagets bemyndigelsesbestemmelser og derfor ikke behøver resumeres her. Gældende forordnings § 34, stk. 2 udgår ligeledes, idet kommunalbestyrelsens ansvar og beføjelser klart fremgår af forslagets § 38. Gældende forordnings § 34, stk. 3 erstattes af forslagets § 37.

Til § 31

Bestemmelsen svarer til gældende forordnings § 36.

Gældende forordnings § 36, stk. 1, nr. 1, samt stk. 2 udgår, idet specialundervisningen samles under ét under kommunen, jf. forslagets § 14 og § 33 stk. 1, nr. 1.

Forslagets stk. 1, nr. 1 og 3, er uændrede i forhold til gældende forordnings § 36, stk. 1, nr. 2 og 3. Den pædagogiske-psykologiske rådgivning har ifølge forslaget alene rådgivende funktion, jf. forslagets § 14 og bemærkningerne hertil samt forslagets § 33, stk. 1, nr. 1 og bemærkningerne hertil.

Forslagets stk. 1, nr. 2, er ny og indføjet som en følge af, at specialundervisningen iflg. forslaget skal henhøre under kommunerne, men at det vurderes mest hensigtsmæssigt også fremover at pålægge landsstyret oprettelse og drift af de særligt indrettede kostskoler.

Forslagets stk. 1, nr. 4, er omformuleret i forhold til gældende forordnings § 36, stk. 1, nr. 6, som en konsekvens af omformuleringen af forslaget § 21.

Forslagets stk. 1, nr. 5, svarer til gældende forordnings § 36, stk. 1, nr. 5, men præciserer i modsætning til denne målgruppen for virksomheden.

Forslagets stk. 1, nr. 6, erstatter gældende forordnings § 36, stk. 1, nr. 4, og omfatter tillige en forpligtelse for landsstyret til at gennemføre pædagogisk forskning og evaluering af folkeskolens virksomhed.

Gældende forordnings § 36, stk. 2, udgår som en konsekvens af forslaget om, at al specialundervisning lægges ind under de kommunale myndigheder, jf. forslaget § 14 og bemærkningerne hertil samt § 33, stk. 1, nr. 1.

Forslagets § 31, stk. 2, er nyt og forpligter landsstyret til at etablere et pædagogisk forsk-nings-, evaluerings- og uddannelsesinstitut til varetagelse af opgaverne anført i stk. 1, nr. 3 - 6, jf. de generelle bemærkninger til forslaget. I arbejdet med folkeskolereformen er det blevet klart, at der med henblik på udviklingen af undervisningen i folkeskolen er et stort behov for pædagogisk forskning og udviklingsarbejde og for løbende evaluering af folkeskolens virksomhed, jf. de generelle bemærkninger til forslaget. Samtidig har det været ønsket at styrke efter- og videreuddannelse af lærere og ledere ved i højere grad at gøre denne virksomhed forskningsbaseret.

Stk. 3. erstatter gældende forordnings § 36, stk. 3. I forhold til dette er der foretaget en indskrækning af de opgaver, der efter aftale kan overtages af kommunalbestyrelsen, til alene at omfatte pædagogisk-psykologisk rådgivning og særligt indrettede kostskoler. Begrundelsen herfor er, at det ikke skønnes hensigtsmæssigt eller realistisk at lade kommunen overtage opgaveløsningen på de øvrige områder. Dette forhindrer dog ikke kommunalbestyrelsen i af egen drift at igangsætte aktiviteter på de øvrige i stk. 1 nævnte områder.

Til § 32

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 35.

Det er fundet hensigtsmæssigt at præcisere, at landsstyret fører tilsyn med kommunernes forvaltning af forordningen. Tilsynet medfører, at landsstyret vil kunne rette henstillinger til kommunalbestyrelserne, såfremt kommunernes forvaltning af forordningen findes stridende mod forordningens bestemmelser. Efterkommer kommunalbestyrelsen ikke henstillingen, vil landsstyret kunne indbringe spørgsmålet for Tilsynsrådet for Kommunerne.

Kompetencen til at afkræve kommunalbestyrelsen oplysninger, der må anses for nødvendige for at varetage landsstyrets opgaver efter forordningen omfatter både landsstyrets tilsynsopgave og de opgaver, der i øvrigt påhviler landsstyret i henhold til forordningens bestemmelser.

Til § 33

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 37, og er ændret i forhold hertil på følgende punkter:

I stk. 1 nr. 1 omfatter henvisningen til specialundervisningen al virksomhed på området jf. bemærkningen nedenfor, og i øvrigt er der foretaget konsekvensrettelser af henvisningerne.

Det er fundet hensigtsmæssigt, at hele specialundervisningsområdet lægges ind under kommunerne med PPR som den rådgivende instans. Baggrunden herfor er blandt andet, at det i praksis i mange tilfælde ikke er muligt at sætte en klar grænse mellem de to former for specialundervisning - almindelig og vidtgående - da der er tale om et komplekst sæt af faktorer, der afgør hvilken form for støtte den enkelte elev har behov for, jf. bemærkningerne til forslaget § 14. Det er derfor det mest hensigtsmæssige, at opgaven løses af en og samme instans. Rådgivningsforpligtelsen foreslås dog fortsat pålagt landsstyret, jf. forslaget § 31, stk. 1, nr.1.

Hjemmelsbestemmelsen i stk. 2 er ændret, således at landsstyret kan, men ikke er forpligtet til at fastsætte regler på området.

Til § 34

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 38. Hensigten med bestemmelsen er at skabe mulighed for, at kommunerne vil kunne indgå hensigtsmæssige aftaler om fælles varetagelse af opgaverne.

Til § 35

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 39, bortset fra at "ældstetrinet" erstatter "elever på 10. - 12. klassetrin", og at udtrykket "en anden kommunes" i stk. 1 af rent sproglige grunde erstattet af "den anden kommunes".

Henvisning af en elev til undervisning uden for opholdskommunen fritager ikke opholdskommunen for at afholde udgifterne ved undervisningen.

Bestemmelsen giver derimod ikke ret til frit skolevalg for forældrene.

Med stk. 2 er anvendelsesområdet for bestemmelsen afgrænset til bestemte grupper af elever. Efter almindelige forvaltningsretlige principper bør forældrene høres, inden der træffes beslutning om henvisning.

Til § 36

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 42. Bestemmelsen er fundet nødvendig for at sikre, at der også på skoler i områderne uden for den kommunale inddeling vil være en ansvarlig myndighed for skolevæsenet der.

Til § 37

Bestemmelsen svarer til gældende forordnings § 34, stk. 3, idet at der dog til "folkeskolens formål" er tilføjet "og grundlag" i overensstemmelse med formuleringen af forslaget § 2, samt at sidste komma i den gældende bestemmelse om skolebestyrelsens rolle er udeladt. Bestemmelsen er anført på dette sted for i forlængelse af bestemmelserne om, hvilke opgaver, der påhviler henholdsvis landsstyret og kommunalbestyrelsen, at præcisere den enkelte skoles ansvar i forhold til kommunalbestyrelsen. Ved den enkelte skole forstås skolens leder og undervisere samt skolebestyrelsen i forening. Skolebestyrelsen er ikke en juridisk enhed, og vil som sådan ikke kunne pålægges selvstændigt juridisk ansvar for skolens virksomhed. Skolebestyrelsen og de enkelte skolebestyrelsesmedlemmer har derimod et selvstændigt ansvar for egne beslutninger.

Til kapitel 9.

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 7.

Til § 38

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 43, bortset fra konsekvensrettelse af henvisningerne og konsekvensrettelser i overensstemmelse med forslaget indhold vedrørende skolestrukturen og læreplanerne.

Ad stk. 1.

Kommunalbestyrelsens overordnede ansvar for kommunens skolevæsen betyder for det første, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at kommunens skolevæsen lever op til de krav og bestemmelser til folkeskolen, som fremgår af folkeskoleforordningen og regler udstedt i henhold hertil. Hovedparten af forordningens bestemmelser har karakter af rammebestemmelser. Hvor dette er tilfældet, kan kommunalbestyrelsen træffe konkrete beslutninger om kommunens skolevæsen eller fastlægge mindre vide rammer, blot disse beslutninger eller rammer ligger inden for forordningens overordnede rammer. Kommunalbestyrelsens rammer må imidlertid ikke være så

snævre, at der ikke gives den enkelte skole såvel et pædagogisk som et økonomisk råderum. Kommunalbestyrelsens mål og rammer bør derfor fastsættes på en sådan måde, at skolebestyrelserne sikres reel indflydelse på skolens virksomhed.

Det overordnede ansvar betyder endvidere, at kommunalbestyrelsen skal stille de ressourcer til rådighed, som er nødvendige for at opfylde forordningens krav.

Kommunalbestyrelsens tilsyn med skolernes virksomhed betyder først og fremmest, at den har ansvar for, at skolerne lever op til de mål og rammer for folkeskolevirksomhed, der dels er fastlagt i folkeskoleforordningen og dels er fastsat af kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens tilsyn med skolernes virksomhed indebærer, at den kan forlange alle de oplysninger fra skolerne, der er nødvendige for at udøve tilsynet. Kommunalbestyrelsen kan i nødvendigt omfang foretage besigtigelse på skolerne, og kommunalbestyrelsen har ret og pligt til at gribe ind, såfremt en skole ikke lever op til forordningens krav, de krav der er fastsat med hjemmel i forordningen eller de af kommunalbestyrelsen fastsatte krav. Kommunalbestyrelsen kan imidlertid ikke omgøre en skoles beslutninger, hvis disse ligger inden for folkeskoleforordningens rammer, og de rammer der forud er fastsat af kommunalbestyrelsen. I disse tilfælde kan en omgørelse af beslutningen kun ske i forbindelse med en evt. klagesag, men kommunalbestyrelsen kan få indflydelse på fremtidige afgørelser ved at ændre rammerne for den enkelte skole.

Udover den generelle tilsynspligt har kommunalbestyrelsen efter første punktum endvidere en specifik forpligtelse til at påse, at alle undervisningspligtige børn i kommunen enten er optaget i en kommunal folkeskole eller opfylder undervisningspligten på anden måde.

Ad stk. 2.

Bestemmelsen afgrænser kommunalbestyrelsens specifikke kompetenceområder inden for folkeskolens lokale styrelse.

Efter nr. 1 har kommunalbestyrelsen kompetencen til at træffe beslutning om både bevillinger til det samlede kommunale skolevæsen og de økonomiske rammer for hver enkelt skole. Som bevillingsmyndighed fastsætter kommunalbestyrelsen bevillingsniveauet og detaljeringsgraden i skolens budget. Selve bevillingskompetencen kan ikke delegeres til skolebestyrelserne, men det er forordningens hensigt at fremme økonomisk og pædagogisk selvforvaltning på skolerne. Dette forudsætter, at kommunalbestyrelsen lader den enkelte skole disponere over et rammebeløb. Hvilke områder, et sådant rammebeløb skal omfatte, bestemmes af kommunalbestyrelsen. Det kan f.eks. være en ramme for de lærerløntimer, som skolen kan råde over.

Efter nr. 2 træffes beslutning om ansættelse og afskedigelse af både skoleledere og lærere af kommunalbestyrelsen. Ansættelseskompetencen for lærerne er pr. 1. januar 2001 overført fra Hjemmestyret til kommunerne, og ansættelses- og afskedigelseskompetencen for lærere og ledere i folkeskolen er herved blevet samlet ved een myndighed. Det skal i denne forbindelse dog bemærkes, at en decentral

ansættelseskompetence ikke har medført, at den enkelte kommune også har fået kompetence til at fastsætte løn- og ansættelsesvilkår. Denne kompetence er fortsat landsstyrets.

For så vidt angår ansættelserne skal der forud herfor være indhentet en udtalelse fra vedkommende skolebestyrelse. Hvis der er flere ansøgere til en stilling, påregnes skolebestyrelsens udtalelse at skulle omfatte mindst to ansøgere. Skolebestyrelsen kan frit foretage en prioritering af ansøgerne. Kommunalbestyrelsen er ikke bundet af skolebestyrelsens udtalelse.

Skolebestyrelsens udtalelsesret omfatter alene ansættelsessituationen, og der skal således ikke foreligge en udtalelse ved afskedigelse og ved uansøgt flytning af skoleledere og lærere. Skolebestyrelsen kan imidlertid efter forslaget § 42, stk. 11 af egen drift afgive en udtalelse til kommunalbestyrelsen også i disse situationer, men kommunalbestyrelsen er ikke forpligtet til at indhente eller afvente en eventuel udtalelse fra skolebestyrelsen.

I nr. 3 anvendes i overensstemmelse med den foreslåede skolestruktur udtrykkene "trin" og "klasser" i stedet for "klassetrin". Efter nr. 3 træffer kommunalbestyrelsen alle afgørelser om kommunens skolestruktur. En del af de områder, der tilsammen udgør kommunens skolestruktur er opregnet i bestemmelsen, men opregningen er ikke udtømmende. Forinden kommunalbestyrelsen træffer beslutning om ændringer i kommunens skolestruktur, skal skolebestyrelsen ved den eller de berørte skoler have lejlighed til at udtale sig. Som det fremgår af forslaget § 39, stk. 3 skal alle beslutninger om skolestrukturen optages i bilaget til vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen.

Efter nr. 4 træffer kommunalbestyrelsen alle beslutninger vedr. rammer for: klassedannelsen, elevernes timetal, specialundervisningen mv. I modsætning til, hvad der gælder om skolestrukturen er der ingen krav til proceduren i forbindelse med ændring af rammerne for klassedannelsen mv. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at kommunalbestyrelsen beslutter at indhente en udtalelse fra skolebestyrelsen, og skolebestyrelsen vil af eget initiativ også kunne afgive en udtalelse, jf. forslaget § 42, stk. 11.

At der er tale om rammer betyder, at der skal gives den enkelte skole et vist råderum. Kommunalbestyrelsen skal således fastlægge rammer for elevtimetallet og bør ikke fastlægge timetal for fagene. Med hensyn til specialundervisningen tænkes f.eks. på fagenes timetal, koordination mv.

Efter nr. 5 træffer kommunalbestyrelsen endvidere beslutning om generelle retningslinier for skolernes virksomhed i samarbejde med det lokale folkeoplysnings- og foreningsliv, det frivillige børne- og ungdomsarbejde og andre kredse af interesserede borgere om varetægelse og koordinering af kulturelle aktiviteter. Der skal i denne forbindelse tages hensyn til, at de kulturelle aktiviteter ikke udbydes i ubillig konkurrence med private foreninger og andre kredse i kommunen. Det er en forudsætning for skolens samarbejde med lokalsamfundet, at kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere retningslinier for denne virksomhed.

Skolebestyrelsen træffer i henhold til forslaget § 42, stk. 7 indenfor de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinier beslutning om, hvorvidt skolens virksomhed skal omfatte varetagelse og koordinering af kulturelle aktiviteter.

Efter nr. 6 har kommunalbestyrelsen endelig kompetencen for så vidt angår alle andre spørgsmål, der ikke er henlagt til de enkelte skoler. Bestemmelsen betyder, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning om alle spørgsmål, der ikke er henlagt til andre myndigheder, herunder skolebestyrelserne og skolelederne. Ud over de i bestemmelsen nævnte eksempler vil også ferieplanen naturligt falde ind under kommunalbestyrelsens kompetence. Med hensyn til skolebiblioteker bemærkes, at afgørelser herom træffes på grundlag af de gældende bestemmelser om skolebiblioteker, jf. forslaget § 22 og de med hjemmel heri fastsatte administrative forskrifter.

Ad stk. 3.

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 43, stk. 3. Som en følge af, at der foreslås centralt udarbejdede læreplaner, som er bindende og ikke - som de nuværende centralt udarbejdede læseplaner - vejledende, har skolebestyrelsen alene kompetence til at udarbejde tillæg til disse. Desuden skal skolebestyrelsen udarbejde forslag til egne læreplaner for de lokale valg, for hvilke der ikke fra centralt hold udarbejdes læreplaner, jf. forslaget § 13, stk. 2.

Ad stk. 4.

Delegation fra kommunalbestyrelsen til skolebestyrelsen er en såkaldt ekstern delegation. Omfanget af den eksterne delegation fra kommunalbestyrelsen kan være forskellig fra skole til skole. Det fremgår af forslaget § 39, stk. 2, at vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen skal indeholde en beskrivelse af eventuelle beføjelser, der er delegeret til skolebestyrelserne.

Det er i forhold til den gældende forordning fundet hensigtsmæssigt at præcisere, at kommunalbestyrelsen heller ikke kan uddelegere sin tilsynsforpligtelse.

Den foreslåede bestemmelse er ikke til hinder for, at kommunalbestyrelsen som led i over- og underordningsforholdet kan delegerer arbejdsgiverbeføjelser til skolens leder. Omfanget og grænserne for intern delegation, herunder til et udvalg under kommunalbestyrelsen eller til forvaltningen, fremgår iøvrigt af landstingsloven om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser mv.

Til § 39.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 44, bortset fra konsekvensrettelse af henvisningerne og indsættelse af nyt nr. 4 vedr. kommunalbestyrelsens beslutning om, hvorvidt valg af forældrerepræsentanter skal ske ved forskudte valg, hvilket der i henhold til forslaget § 40, stk. 10 er mulighed for.

Folkeskoleforordningens bestemmelser om styrelsen af kommunernes skolevæsen er hovedsageligt udformet som rammebestemmelser. Udmøntningen af rammebestemmelserne sker i en vedtægt for styrelsen af kommunens skolevæsen, som vedtages af kommunalbestyrelsen. Forinden vedtagelse af styrelsesvedtægten eller ændringer heri skal skolebestyrelserne have lejlighed til at udtale sig. Hvis en ændring i styrelsesvedtægten kun berører en enkelt eller nogle få af kommunens skoler, er det kun disse, der skal have lejlighed til at udtale sig. Der er imidlertid intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen vælger at give samtlige skolebestyrelser mulighed for at fremkomme med en udtalelse. Der bør gives de berørte skolebestyrelser en rimelig frist til at udtale sig om ændringer i styrelsesvedtægten. Ændringer i styrelsesvedtægten kan foretages, når der er behov for det.

Antallet af forældrerepræsentanter afgøres af kommunalbestyrelsen efter bestemmelsen i forslagets § 40, stk. 2.

Efter bestemmelsen i forslagets § 40, stk. 4 kan kommunalbestyrelsen efter anmodning herom fra skolebestyrelsen bestemme, at en af kommunalbestyrelsen udpeget person deltager uden stemmeret i skolebestyrelsens møder.

Fremgangsmåden ved valg af lærer- og elevrepræsentanter fastsættes af kommunalbestyrelsen, jf. bemærkningerne til forslagets § 40. Fremgangsmåden ved valg af forældrerepræsentanter fastsættes derimod efter forslagets § 40, stk. 1, nr. 1 af landsstyret.

Opregningen i stk. 1 er ikke udtømmende. Udover det nævnte bør vedtægten bl.a. også indeholde bestemmelser om beslutningsproceduren i skolebestyrelserne, herunder indkaldelse af stedfortrædere, formandsvalg, mødernes afholdelse, beslutningsdygtighed mv.

Udover det i stk. 1 nævnte skal vedtægten efter stk. 2 endvidere indeholde en beskrivelse af eventuelle beføjelser, der er delegeret til skolebestyrelserne i medfør af forslagets § 38, stk. 4. Delegationsomfanget kan være forskellig fra skole til skole. Der henvises iøvrigt herom til bemærkningerne til forslagets § 38, stk. 4.

Efter stk. 3 skal vedtægten desuden i et bilag hertil indeholde de beslutninger, som kommunalbestyrelsen har truffet vedrørende skolestrukturen mv. efter forslagets § 38, stk. 2, nr. 3-6. Bilaget til styrelsesvedtægten har først og fremmest til formål at opfylde en informationsopgave over for folkeskolens brugere. Der gælder ingen formkrav for bilaget, og der gælder heller ikke særlige procedurekrav ved ændring af bilaget bortset fra beslutninger om ændringer i skolestrukturen, hvor skolebestyrelserne skal have lejlighed til at udtale sig, inden ændringen foretages, jf. forslagets § 38, stk. 2, nr. 3.

Efter stk. 4 pålægges der landsstyret en forpligtelse til at lade udarbejde en vejledende normalvedtægt. Denne normalvedtægt vil kunne danne udgangspunkt for kommunernes fastsættelse af egne vedtægter. Der er ved cirkulære nr. 2/1997 udsendt en sådan vejledende normalvedtægt.

Til § 40

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 45.

Ad stk. 1.

I gældende forordnings § 45, stk. 1, 1. pkt., henvises til samme forordnings § 46, som giver kommunalbestyrelsen kompetence til at beslutte, at skolebestyrelsens opgaver på mindre skolesteder, skal varetages af bygdebestyrelsen. Denne bestemmelse udgår af forslaget med den begrundelse, at der fra flere af de pågældende bygdebestyrelser og fra bygdeforeningen (KANUNUPE) har været givet udtryk for generel utilfredshed med ordningen. Blandt andet har nogle af de berørte bygdebestyrelsesmedlemmer, som ikke selv har børn i skolen, ikke følt sig kompetente til at repræsentere forældrene. Desuden kan der opstå interessekonflikter i de situationer, hvor et medlem af bygdebestyrelsen samtidig er ansat som underviser på skolen, ikke mindst når den pågældende er beskikket som skoleleder. Endelig har man ikke fundet det rimeligt at pålægge bygdebestyrelserne opgaver, som de ikke har ladet sig vælge til at løse.

I stk. 1, nr. 1 afgrænses kredsen af stemmeberettigede og valgbare repræsentanter for forældrene. Udgangspunktet er et forældremyndighedskriterium, idet personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndighed over børn, der er indskrevet i skolen, kan stemme og vælges. Selv om forældrene er skilt, kan begge forældre være stemmeberettigede og valgbare, nemlig i de tilfælde, hvor der er aftalt fælles forældremyndighed. I bestemmelsens nr. 1, 1. pkt., er som noget nyt desuden tilføjet "eller plejetilladelse til" for på forordningsplan at præcisere, at denne gruppe indgår på linie med forældremyndighedsindehaver(e) ved skolebestyrelsesvalgene med hensyn til valget og valgbarhed. Forældremyndigheds- indehaver(e) kan ikke samtidig deltage i valget.

Bestemmelsen i nr. 1, 2. pkt., indebærer en udvidelse af kredsen af personer, der kan vælges til skolebestyrelsen som forældrerepræsentanter. Dette imødekommer folkeskolereformens intentioner om i højere grad at inddrage lokalsamfundet i skolens virke og at give personer med tid og lyst til at gå ind i skolebestyrelsesarbejdet, som f.eks. andre familiemedlemmer, tidligere skolebestyrelsesmedlemmer, som ikke længere har børn i skolen, og andre lokale ressourcepersoner, mulighed herfor. Disse personer vil, når de vælges ind i skolebestyrelsen, være at betragte som forældrenes repræsentanter på lige fod med de øvrige forældrevalgte. Sidste pkt. i nr. 1, som giver landsstyret hjemmel til at fastsætte regler om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen, er uændret i forhold til gældende forordnings § 47, stk. 1, og er flyttet hertil for at samle bestemmelser om valg til skolebestyrelserne under et. I Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 16 af 20. august 1997 om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelser i folkeskolen er der foretaget en nærmere definering af hvilke personer, der har valget og valgbarhed.

I nr. 2 fastsættes, at kredsen af stemmeberettigede og valgbare lærerrepræsentanter – uændret i forhold til gældende bestemmelser – er samtlige lærere på skolen.

I nr. 3 fastsættes, at kredsen af stemmeberettigede og valgbare elevrepræsentanter – uændret i forhold til gældende bestemmelser - er alle eleverne på skolen. Der er principielt ingen nedre grænse for den alder, eleverne skal have for at være stemmeberettigede og valgbare.

Der findes ingen centralt fastsatte regler om valg af lærer- og elevrepræsentanter. De lokale regler om valg af lærer- og elevrepræsentanter fastsættes i vedtægten for styrelsen af kommunens skolevæsen.

Sammensætningen af skolebestyrelsens stemmeberettigede medlemmer fastlægges som udgangspunkt i stk. 1. Med denne sammensætning sikres det, at forældrerepræsentanterne udgør et flertal i skolebestyrelsen. Udgangspunktet kan fraviges efter stk. 2 for så vidt angår alle de repræsenterede grupper, efter stk. 3 for så vidt angår elevrepræsentationen. Udover de stemmeberettigede medlemmer deltager skolelederen og souschefen for denne uden stemmeret i skolebestyrelsens møder, jf. stk. 7. Derudover kan kommunalbestyrelsen efter anmodning herom fra skolebestyrelsen udpege yderligere en tilforordnet uden stemmeret, jf. stk. 4. Hermed er der udtømmende gjort op med skolebestyrelsens mulige medlemmer. Kommunalbestyrelsen har derfor ikke hjemmel til at tilforordne faste observatører.

Ad stk. 2.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 2, bortset fra at "klassetal" er konsekvensrettet til "antal trin og klassetal".

Bestemmelsen giver kommunalbestyrelsen mulighed for at tilpasse skolebestyrelsens størrelse under hensyntagen til skolens elevtal, antal trin, klassetal og lignende forhold. Bestemmelsen sikrer, at der selv ved en "reduceret" skolebestyrelse er flertal af forældrerepræsentanter.

Ad stk. 3.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 3.

Baggrunden for denne bestemmelse er, at det som udgangspunkt ikke findes hensigtsmæssigt med elevrepræsentation på skoler, hvor eleverne er så unge, at de vil have vanskeligt ved at medvirke i skolebestyrelsens arbejde. Efter 2. punktum kan kommunalbestyrelsen imidlertid efter indstilling herom fra skolebestyrelsen dog godkende, at der alligevel er elevrepræsentation i disse tilfælde.

Ad stk. 4.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 4.

Hensigten med bestemmelsen er at give skolebestyrelsen mulighed for igennem en af kommunalbestyrelsen udpeget tilforordnet at få en mere direkte forbindelse med den kommunale skolepolitik. Udpegelse forudsætter imidlertid en anmodning herom fra skolebestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan på den anden side beslutte at undlade at lade sig repræsentere til trods for en anmodning herom. For bedst muligt at opnå formålet med bestemmelsen forudsættes det, at der så vidt muligt udpeges et kommunalbestyrelsesmedlem, og at der således kun bør udpeges et ikke-kommunalbestyrelsesmedlem, såfremt det ikke vil være praktisk hensigtsmæssigt med et kommunalbestyrelsesmedlem, eksempelvis for så vidt angår skolebestyrelser i bygder, der ikke har indvalgte medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Ad stk. 5.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 5.

Bestemmelsen fastslår, at alle skolebestyrelsens medlemmer har stemmeret. Ved medlemmerne forstås herved den afgrænsning, der er foretaget i stk. 1. For så vidt angår elevrepræsentanterne må disse efter stk. 12 imidlertid aldrig overvære den del af drøftelserne, der angår sager vedr. enkelte elever eller lærere. Hver stemme tæller ligeligt.

Ad stk. 6.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 6.

Bestemmelsen sikrer, at skolebestyrelsens formand altid vil være en forældrerepræsentant, hvilket skal ses som udtryk for ønsket om at give forældrene betydende indflydelse i skolebestyrelsens arbejde. Alle stemmeberettigede medlemmer i skolebestyrelsen har ret til at deltage i valget af formanden - således også lærer- og elevrepræsentanterne.

Ad stk. 7.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 7.

Som sekretær skal skolelederen varetage alle sædvanlige sekretæropgaver for skolebestyrelsen, herunder tage referat af møderne. Souschefens deltagelse uden stemmeret er begrundet i praktiske hensyn, herunder ønsket om at sikre kontinuitet, når skolelederen ikke har mulighed for at deltage.

Ad stk. 8.

Bestemmelsens 1. pkt. er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 8, 1. pkt., og fastslår valgperioden for skolebestyrelsens medlemmer. Baggrunden for, at forældrerepræsentanternes valgperiode er 4 år er ønsket om at sikre netop forældrerepræsentanterne en mere indgående indsigt i skolens virksomhed. Efter stk. 10 kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der afholdes forskudte valg.

Bestemmelsens i 2.- og 3. pkt. erstatter gældende forordnings § 45, stk. 8, 2.- og 3. pkt. med den ændring, at det præciseres, at det alene er personer, der er ansat som undervisere på skolen, der ikke kan vælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen. Baggrunden herfor er, at det er denne gruppe af ansatte, der er valgbare som lærerrepræsentanter, og som derfor ville befinde sig i en dobbeltrolle i forhold til det repræsentative demokrati, og dermed være inhabile som forældrerepræsentanter i en overvejende del af skolebestyrelsens sager, hvis de indvælges i skolebestyrelsen som forældrerepræsentanter.

Bestemmelsen indebærer også, at såfremt en forældrerepræsentant får ansættelse på skolen i løbet af valgperioden, skal den pågældende udtræde af skolebestyrelsen. Personer der er ansat som undervisere på skolen har dog under alle omstændigheder, såfremt de i øvrigt er indehaver af forældremyndigheden over eller har plejetilladelse til et barn, der er indskrevet i skolen, stemmeret efter stk. 1.

Skolens teknisk-administrative personale, som ikke har valgt eller er valgbare som medarbejderrepræsentanter, har valgt og er valgbare til skolebestyrelsen på linie med andre forældre til skolesøgende børn.

Ad stk. 9.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 47, stk. 2, og er flyttet til nærværende paragraf for at samle alle bestemmelser vedrørende sammensætningen af og valg til skolebestyrelsen.

Bestemmelsen finder anvendelse, hvis en elev overflyttes til en anden skole eller afslutter skolegangen. Forældrerepræsentanten har i disse tilfælde ret til at blive fritaget fra sit hverv men ikke nogen forpligtelse til at nedlægge hvervet.

Henvisningen til landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer (valgloven) indebærer bl.a., at medlemskabet af skolebestyrelsen anses som et borgerligt ombud.

Ad stk. 10.

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 45, stk. 9. Det er fundet mest hensigtsmæssigt, at det er kommunalbestyrelsen, der selv afgør om der ønskes forskudte valg, således at den ikke - som efter den gældende bestemmelse - skal søge godkendelse af landsstyret hertil.

Ad stk. 11.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 10.

Baggrunden for bestemmelsen er, at det findes rimeligt, at de for de pågældende skoler valgte skolebestyrelsesrepræsentanter opretholder deres virke, selv om deres skole bliver sammenlagt med en anden skole. Ved udløbet af lærer- og

elevrepræsentanternes valgperiode (1 år) foretages der nyvalg af disse på sædvanlig måde, jf. stk. 8.

Ad stk. 12.

Med formuleringen "vedrørende enkeltpersoners forhold" er der foretaget en udvidelse af personkredsen i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 11, idet den også medtager andet personale end lærerne.

Bestemmelsen skal sikre, at elevrepræsentanterne aldrig må deltage i behandlingen af eller afstemningen i sager om enkeltpersoner, hverken vedr. elever, lærere eller andet personale. Dette er begrundet i hensynet til de enkelte elever.

Til § 41

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 47, stk. 3, bortset fra konsekvensrettelse af udtrykkene "klassetal" til "antal trin og klassetal".

Bestemmelsen har til hensigt at sikre, at der ydes forældrerepræsentanterne en godtgørelse for deres deltagelse i skolebestyrelsesarbejdet. Godtgørelsen fastsættes som et fast funktionsvederlag, hvis størrelse fastsættes af de enkelte kommunalbestyrelser under hensyntagen til skolens elevtal, klassetal og lignende forhold. Baggrunden herfor er, at der kan være stor forskel på omfanget af skolebestyrelsesarbejdet fra skole til skole. Funktionsvederlaget kan fastsættes som et periodemæssigt afgrænset vederlag (årligt/månedligt), pr. afholdt møde eller som en timesats. Funktionsvederlaget tilsigter at dække alt i forbindelse med deltagelsen i skolebestyrelsesarbejdet, og der er således ikke mulighed for tillige at yde kompensation for tabt arbejdsfortjeneste mv.

Der kan ikke ydes lærer- og elevrepræsentanter funktionsvederlag. For lærerrepræsentanternes vedkommende er det en tjenstlig forpligtelse at deltage i skolebestyrelsens møder.

Til § 42

Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings § 48. I forhold hertil er der foretaget en række ændringer i skolebestyrelsens opgaver og beføjelser. Baggrunden for dette er, at det har været et generelt ønske at give skolebestyrelsen mere konkrete arbejdsredskaber og kompetencer som erstatning for de vanskeligt formulerbare og administrerbare principper. Dette har ikke mindst været fundet hensigtsmæssigt i lyset af forslagens intentioner, om en mere fleksibel og pædagogisk begrundet organisering og planlægning af undervisningen.

Ad stk. 1.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 1, bortset fra en konsekvensrettelse af henvisningen.

Bestemmelsen fastslår dels, at skolebestyrelsens virksomhed skal udøves inden for de mål og rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter, og dels at skolebestyrelsen skal føre tilsyn med den pågældende skoles virksomhed.

Tilsynsforpligtelsen vedrører hele skolens virksomhed, altså f.eks. også frivillige aktiviteter efter forslaget § 9, stk. 7. Bestemmelsen indebærer, at skolebestyrelsen kan tage alle spørgsmål af betydning for skolens virksomhed op til drøftelse med skolens leder, også selvom afgørelsen af disse spørgsmål henhører under lederens kompetence. Formålet med en sådan drøftelse kan bl.a. være at skabe grundlag for fastsættelse eller ændring af skolebestyrelsens mål eller retningslinier for skolens virksomhed. Tilsynsbeføjelsen indebærer også en ret for skolebestyrelsen til efter nærmere aftale med skolens leder at overvære undervisningen. Skolebestyrelsen kan dog ikke give direktiver med hensyn til undervisningen, men må rette henvendelse herom til skolens leder. Skolebestyrelsen udøver alene sin kompetence i møder. Skolebestyrelsen kan ikke omgøre en beslutning, der er truffet af skolens leder, ligesom den ikke kan pålægge skolens leder at træffe en bestemt beslutning.

Ad stk. 2.

Bestemmelsen er ny og regelfastsætter allerede gældende praksis, hvor skolebestyrelsen anvender målsætning som et redskab i skoleudviklingen. Det er hensigten, at skolebestyrelsen, på baggrund af de mere overordnede kommunale målsætninger, fastsætter konkrete skolemål, hvis opfyldelse det vil være forholdsvis lige til at evaluere.

Ad stk. 3.

Bestemmelsen er ny. Ordningen med, at skolebestyrelsen godkender skolens plan for undervisningen for det enkelte skoleår, erstatter den nuværende, hvor skolebestyrelsen fastsætter principper på de pågældende områder. Det er af flere grunde fundet mest hensigtsmæssigt, at skolebestyrelsen udøver sin indflydelse på undervisningens organisering mv. på denne i forhold til nu mere direkte måde.

Erfaringsmæssigt er udarbejdelse af principper for de pågældende områder både særdeles vanskelig og unødigt tidskrævende, et forhold, som den tilsigtede fleksible planlægning af undervisningen ud fra den enkelte elevs behov og forudsætninger forventelig ville gøre endnu mere mærkbart.

Den tilsigtede arbejdsform er i forvejen kendt fra skolebestyrelsernes godkendelse af skolens budget, og det er hensigten, at proceduren skal være den samme, således at skolelederen udarbejder udkast efter skolebestyrelsens anvisninger, at der indhentes udtalelser fra pædagogisk råd osv.

Endelig vil den godkendte plan for undervisningen samtidig i praksis udgøre en konkret handleplan for opfyldelsen af skolebestyrelsens mål for undervisningen.

Formålet med, at skolebestyrelsen godkender skolens plan for undervisningen for det enkelte skoleår, er, at sikre, at planen er i overensstemmelse med skolens målsætning og indsatsområder og med skolebestyrelsens generelle retningslinier for skolens virksomhed i øvrigt. Skolebestyrelsen har fortsat ikke kompetence til at træffe beslutninger i forbindelse med sager, der vedrører enkelte elever og lærere; dette er skolelederens kompetence, jf. § 43, stk. 2. Eksempelvis kan skolebestyrelsen således ikke afgøre i hvilken klasse den enkelte elev skal gå (nr.7), hvilke lærere der skal tage sig af hvilke klasser og fag (nr. 10), og hvem der skal på kursus (nr. 12).

Ad stk. 4.

Bestemmelsen er ny. Med hensyn til skolens øvrige virksomhed indebærer forslaget, at skolebestyrelsen skal fastsætte retningslinier - og ikke som nu principper - for denne. Erstatningen af begrebet "principper" med "retningslinier" tilsigter at give skolebestyrelsen et mere konkret arbejdsredskab. De foreslåede retningslinier skal ligesom de nuværende principper give skolens leder og lærere et vist råderum, men kan i højere grad end disse formuleres i form af generelle handlingsanvisninger - eksempelvis anvisninger på, som hovedregel hvordan og som minimum hvor ofte der skal holdes samråd med hjemmet om det enkelte barns skole- og uddannelsesforløb.

Ad stk. 5.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 3.

Den enkelte skoles budget udformes i overensstemmelse med de af kommunalbestyrelsen fastlagte økonomiske rammer og de dertil knyttede forudsætninger. Det er en klar forudsætning for denne bestemmelse, at kommunalbestyrelsen skal fremme den økonomiske og pædagogiske selvforvaltning ved at lade den enkelte skole selv disponere over et rammebeløb.

Skolelederen har ansvaret for, at der udarbejdes et budgetforslag. Bestyrelsen bør dog på forhånd have drøftet retningslinier for anvendelsen af bevillingen og givet generelle anvisninger herpå. I den forbindelse bør skolebestyrelsen også sikre sig, at pædagogisk råd og elevrådet har haft lejlighed til at fremkomme med ønsker og anbefalinger. Hvis skolebestyrelsen ikke kan godkende skolelederens forslag, kan den pålægge lederen at udarbejde et nyt forslag, der er ændret på nærmere angivne punkter, men skolebestyrelsen kan også selv foretage omplaceringer inden for den givne bevillingsramme.

Ad stk. 6.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 4, bortset fra at udtrykket "undervisningsmaterialer" erstatter "undervisningsmidler", som en konsekvens af formuleringen af forslagets § 21.

Skolebestyrelsen godkender de undervisningsmaterialer, der kan anvendes på skolen. Ved undervisningsmaterialer forstås alle bøger, pjecer, bånd, film og videoer mm.,

der anvendes i undervisningen. Desuden godkender skolebestyrelsen de materialer, der må være på skolebiblioteket. Her er altså tale om et område, hvor skolebestyrelsen træffer konkrete afgørelser. Dette er imidlertid ikke til hinder for, at skolebestyrelsen beslutter kun at tage stilling til visse undervisningsmaterialer, og overlader til skolelederen at træffe afgørelse om øvrige undervisningsmaterialer - evt. efter retningslinier udstukket af skolebestyrelsen.

Ad stk. 7.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 5.

Skolebestyrelsen har med denne bestemmelse fået kompetence til at godkende, hvorvidt skolen skal indgå i et særligt samarbejde med lokalsamfundet. Såfremt et sådant samarbejde etableres i skolens regi, skal det ske inden for retningslinier fastsat af skolebestyrelsen og inden for de af kommunalbestyrelsen fastsatte retningslinier.

Ad stk. 8

Der henvises til bemærkningerne til forslaget § 38, stk. 2, nr. 2.

Ad stk. 9.

Bestemmelsen svarer til gældende forordnings § 48, stk. 7. Den ændrede kompetence på læreplansområdet er en konsekvens af den foreslåede læreplansstruktur, hvor der udarbejdes bindende læreplaner for de centralt fastsatte fag og fagområder, mens udarbejdelse af forslag til kommunalbestyrelsen til tillæg til disse og til læreplaner for de lokale valg pålægges den enkelte skole. Både tillæg til de centrale læreplaner og skolens læreplaner for de lokale valg skal være i overensstemmelse med folkeskolens formål og grundlag, jf. forslaget § 2, formålene for de enkelte trin og formålene med fag og fagområder, jf. forslaget § 13, stk. 1 samt med Grønlands forpligtelser i henhold til internationale konventioner, herunder særligt artikel 29 i FN's konvention om barnets rettigheder.

Den nuværende ordning, hvor skolerne udarbejder forslag til kommunalbestyrelsen om samtlige læseplaner, indeholder formelt en større lokal kompetence, men i praksis har man ikke benyttet sig af denne kompetence, da man i alle tilfælde har valgt at følge de foreliggende vejledende læseplaner. Den foreslåede kompetence til skolebestyrelserne og kommunalbestyrelserne på læreplansområdet forventes derfor at give skolebestyrelsen en mere reel - og realistisk - mulighed for at udøve indflydelse på undervisningens indhold gennem læreplansudvikling.

Ad stk. 10.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 8.

Bestemmelsen indeholder alene ret til at afgive indstillinger, som kommunalbestyrelsen ikke er bundet til at godkende.

Ad stk. 11.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 48, stk. 9.

Bestemmelsen indeholder både en ret og en pligt for skolebestyrelsen til at afgive udtalelser.

Skolebestyrelsen vil med hjemmel i denne bestemmelse bl.a. kunne afgive udtalelser i forbindelse med afskedigelse af lærere og skoleledere. Kommunalbestyrelsen er imidlertid ikke forpligtet til at rette sig efter en sådan udtalelse og er ej heller forpligtet til at afvente en sådan udtalelse.

Ad stk. 12.

Bestemmelsen er ny. Årsberetningen skal tage udgangspunkt i skolens interne evaluering og samtidig tjene som et redskab for kommunalbestyrelsen i forholdet til den enkelte skole og som et led i det kommunale tilsyn med skolevæsnet. Desuden vil årsberetningen være et nyttigt instrument for informationsvirksomheden over for forældrene og det øvrige samfund med henblik på at skabe interesse for skolens virke. Det forventes, at årsberetningerne vil give kommunerne og også de centrale myndigheder gode muligheder for at følge udviklingen i reformen i tiden fremover.

Til § 43

Ad stk. 1.

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 49 og § 50, stk. 1. Der er foretaget den ændring, at det ikke længere er noget krav, at lederen har undervisningskompetence. Det er herefter op til kommunalbestyrelsen at vurdere, om ansøgeren til en sådan stilling har de fornødne kvalifikationer til at kunne varetage den administrative og pædagogiske ledelse af skolen. Skal lederen varetage undervisningsopgaver, skal lederen opfylde de herom fastsatte krav i § 30.

Skolens leder har ansvaret for, at skolens virksomhed lever op til folkeskolens formål inden for de rammer, som kommunalbestyrelsen har fastlagt. Skolens leder har en pligt til at have føling med, hvad der sker på skolen, bl.a. ved at tage del i lærernes undervisning og til i samarbejde med lærerne at løse eventuelle problemer.

Skolens leder er således entydigt den, der har ansvar for den administrative og pædagogiske ledelse af skolen. Skolelederen skal herved sikre, at lærerne planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever, og at der finder en koordinering af undervisningen sted. Herudover er skolelederen sekretær for skolebestyrelsen, hvilket betyder, at skolelederen har ansvaret for udarbejdelse af oplæg til skolebestyrelsen, ligesom skolelederen forestår den konkrete udmøntning af skolebestyrelsens retningslinier og beslutninger. Skolelederen er desuden ansvarlig for, at de beslutninger, der træffes om skolens

virksomhed, er lovlige og ligger inden for de rammer og retningslinier, der måtte være fastsat af henholdsvis kommunalbestyrelse og skolebestyrelse.

Hvis skolelederen finder, at en vedtagelse, som er truffet af skolebestyrelsen, er ulovlig eller ligger uden for kommunalbestyrelsens rammer, er lederen forpligtet til at undlade at udføre vedtagelsen og i givet fald til at sætte sin egen lovlige beslutning i stedet.

Skolens leder er medlem af det pædagogiske råd.

Ad stk. 2.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 50, stk. 2.

At skolelederen leder og fordeler arbejdet betyder, at skolelederen har ansvaret for arbejdets fordeling mellem alle skolens ansatte. Skolelederen har altså f.eks. ansvaret for fagfordelingen mellem lærerne og placeringen af undervisningstiden. Beslutningerne træffes inden for de rammer, skolebestyrelsen har fastsat.

Skolelederens afgørelseskompetence vedr. skolens elever omfatter bl.a. konkrete dispensationer fra reglerne om undervisningspligtens opfyldelse, henvisning til specialundervisning og reaktioner ved ulovlige forsømmelser.

Ad stk. 3.

Bestemmelsen er medtaget for at præcisere, at skolelederen ganske vist har den administrative og pædagogiske ledelse af skolen, men at varetagelsen af denne funktion forudsætter et samarbejde herom med de ansatte. I rent pædagogiske spørgsmål vil samarbejdet naturligt foregå mellem skolelederen og det pædagogiske råd.

Ad stk. 4.

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 50, stk. 4, og er ændret som en konsekvens af den foreslåede ændring i skolebestyrelsernes kompetence, således at skolelederen i stedet for forslag til principper udarbejder forslag til skolebestyrelsen til skolens plan for undervisningen for hvert skoleår og forslag til retningslinier for skolens øvrige virksomhed, jf. forslaget § 42, stk. 3 og 4.

Skolelederens forpligtelse til at udarbejde forslag til skolebestyrelsen vedr. skolens plan for undervisningen for hvert skoleår og retningslinier for skolens øvrige virksomhed samt forslag til skolens budget er ikke ensbetydende med, at skolelederen personligt skal udarbejde alle oplæg. Der er intet til hinder for, at forslagene udarbejdes af enkelte eller grupper af ansatte på skolen. Der er heller intet til hinder for, at medlemmer af skolebestyrelsen kan fremsætte egne forslag.

Gældende forordnings § 51, om skolelederens tilsyn med elevernes deltagelse i undervisningen og skolelederens pligt til at underrette skolebestyrelsen om ulovligt

fravær udgår, da ansvar og pligter i forbindelse med undervisningspligtens opfyldelse er reguleret i forslagets §§ 25, 28 og 38, stk. 1. Skolens leder, har den pædagogiske og administrative ledelse, og det ligger implicit heri, at lederen også skal sørge for tilsyn med, at eleverne deltager i undervisningen. Skolebestyrelsen kan, som et led i dens tilsyn, under alle omstændigheder udbede sig oplysninger om ulovligt fravær mv.

Til § 44

Bestemmelsen svarer til gældende forordnings § 52, idet der dog er indsat en ny bestemmelse (stk. 4), som pålægger pædagogisk råd at høre elevrådet, se nedenfor herom.

I henhold til § 18, stk. 7 i landstingsloven om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser mv. kan kommunalbestyrelsen nedsætte særlige udvalg til varetagelse af bestemte hverv eller til udførelse af forberedende eller rådgivende funktioner for kommunalbestyrelsen, økonomiudvalget eller de stående udvalg. Kommunalbestyrelsen kan således til enhver tid nedsætte forskellige rådgivende organer, herunder også hvis ønskeligt fælles rådgivende organer for kommunens skolevæsen, jf. forslagets § 39 stk. 1, nr. 5. Disse kan bl.a. omfatte forældrerepræsentanter, der er udpeget af skolebestyrelsen ved de enkelte skoler.

Det er kommunalbestyrelsen, der beslutter, hvorledes sammensætningen af eventuelle fælles rådgivende organer skal være. Som navnet siger, kan der alene være tale om rådgivende organer. De kan altså under ingen omstændigheder tillægges en egentlig beslutningskompetence.

Der kan desuden med hjemmel i landstingsloven om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser mv. oprettes fælles rådgivende organer med et funktionsområde, der rækker ud over folkeskolen, f.eks. et rådgivende organ, der har til opgave at fungere som koordinator mellem folkeskolen og socialområdet.

Med bestemmelsen i § 44 nedsættes der et bestemt rådgivende organ, nemlig et pædagogisk råd. Rådets sammensætning fastlægges i stk.1. Alle medlemmer af rådet har pligt til at deltage i dets møder. Rådet udgør en helhed og kan ikke deles.

Bestemmelsen i stk. 2 er uændret i forhold til gældende forordnings § 52, stk. 2. Det pædagogiske råds opgave er at rådgive skolens leder og samtidig være forum for pædagogisk debat og udvikling på den enkelte skole.

Bestemmelsen i stk. 3 er uændret i forhold til gældende forordnings § 52, stk. 3, hvorefter skolebestyrelsen kan pålægge lederen at indhente udtalelser fra rådet. I så fald er rådet også forpligtet til at udtale sig. Rådet kan også af egen drift udtale sig til skolebestyrelsen gennem skolens leder. Rådets udtalelser er imidlertid ikke et led i en foreskrevet høringsprocedure, og udtalelserne har derfor ikke opsættende virkning. Skriftlige udtalelser fra det pædagogiske råd skal også fremsættes gennem

skolelederen, der på denne måde får lejlighed til at knytte sine egne kommentarer til rådets udtalelser.

Bestemmelsen i stk. 4 er ny og pålægger pædagogisk råd en forpligtelse til at høre elevrådet i relevante spørgsmål. Formålet hermed er at styrke dialogen mellem pædagogisk råd og elevrådet og herigennem styrke sidstnævntes interesse for og indflydelse på beslutningstagningen.

Bestemmelsen i stk. 5 er uændret i forhold til gældende forordnings § 52, stk. 4. Efter bestemmelsen fastsætter det pædagogiske råd selv sin forretningsorden. Dette medfører bl.a., at rådet selv beslutter, hvem der skal være rådets mødeleder og hvor lang valgperioden for denne i givet fald skal være.

Til § 45

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 53, og er uændret i forhold til denne, bortset fra, at der er tilføjet et nyt. stk. 4, som fastsætter skolebestyrelsens ret til at indhente udtalelser fra elevrådet, og elevrådets ret til af egen drift at henvende sig til skolebestyrelsen. I begge tilfælde skal dette foregå gennem skolelederen, parallelt med de tilsvarende regler for Pædagogisk Råd.

Bestemmelsen medfører en forpligtelse til nedsættelse af elevråd på hver skole, dog således at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at elevrådets opgaver ved mindre skoler skal varetages af hele elevforsamlingen. Det er eleverne selv, der afgør, hvorledes elevrådet skal sammensættes, og hvordan det skal vælges. Valg til elevrådet foregår normalt hvert år ved skoleårets start.

Der er ikke i lovgivningen fastsat andet om elevrådets opgaver end bestemmelsen i forslaget § 45, stk. 3, om at det skal være forum for drøftelser af elevernes interesser. Elevrådet vil natur-light være det organ, der varetager elevernes fælles interesser over for skolen og over for de kommunale myndigheder.

Til kapitel 10.

Kapitlet er uændret i forhold til gældende forordnings kapitel 8.

Til § 46

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 54.

Ad stk. 1.

Styringsprincipperne på folkeskoleområdet tilsigter, at de enkelte skoler i videst muligt omfang selv træffer konkrete afgørelser vedr. de enkelte elever. Disse afgørelser træffes af skolens leder, jf. § 43, stk. 2.

De afgørelser som skolerne træffer som 1. instans, skal ifølge forslaget kunne indbringes for kommunalbestyrelsen, som træffer den endelige administrative afgørelse.

Med hensyn til prøvelsens omfang bemærkes, at bestemmelsen efter formuleringen ikke er begrænset til kun at vedrøre en legalitetsmæssig efterprøvelse af skolelederens afgørelse. Kommunalbestyrelsens efterprøvelse vil dog navnlig komme til at vedrøre det grundlag, som afgørelsen er truffet på: 1) om reglerne vedr. en foreskrevet fremgangsmåde er fulgt, 2) om de lovregler og andre forskrifter, der gælder for det pågældende sagsforhold, er rigtigt anvendt, og 3) ved afgørelser, hvor skønnet spiller en rolle, om skønnet er udøvet på en rimelig og loyal måde.

Beslutninger, som træffes af bestyrelserne på de enkelte skoler vedr. undervisningens organisering kan ikke påklages til anden myndighed. Skolebestyrelsens virksomhed kan ikke karakteriseres som afgørelser vedr. enkeltpersoner. Bestyrelsens beslutninger er dog underlagt kommunalbestyrelsens tilsyn. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at skolebestyrelsen ikke er en del af den kommunale forvaltning. Tilsynsrådet vil derfor ikke kunne vurdere lovligheden af skolebestyrelsens virksomhed. Hvis der rejses tvivl om, hvorvidt skolebestyrelsens beslutninger ligger inden for gældende regler og/eller de af kommunalbestyrelsen fastlagte rammer, kan spørgsmålet rejses over for kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan i givet fald pålægge skolelederen at udføre en beslutning, som lederen har fundet ulovlig og derfor har afvist at udføre, men som efter kommunalbestyrelsens vurdering må anses for lovlig. Omvendt kan kommunalbestyrelsen også pålægge skolens leder at undlade at udføre en beslutning, som lederen finder lovlig, men som kommunalbestyrelsen på anmodning fra en eller flere skolebestyrelsesmedlemmer har vurderet og fundet ulovlig.

Forskelligt fra spørgsmålet om klageadgangen er spørgsmålet om beslutningens lovlighed. Rejses der tvivl om lovligheden af en beslutning, som kommunalbestyrelsen har truffet, kan spørgsmålet om lovligheden forelægges for tilsynsrådet i henhold til reglerne herom i landstingsloven om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser mv.

De beslutninger, der træffes af kommunalbestyrelsen vedr. det kommunale skolevæsen - det vil typisk sige afgørelser i forbindelse med fastlæggelse af serviceniveauet i kommunen, fordeling af ressourcer til skolerne samt beslutninger som led i planlægningen og en nærmere gennemførelse heraf - kan efter forslagets formulering i henhold til almindelige forvaltningsretlige principper ikke påklages til højere administrativ myndighed. Imidlertid vil kommunalbestyrelsens beslutninger på folkeskoleområdet, herunder afgørelser af klagesager, være omfattet af reglerne i landstingsloven om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser mv..

Ad stk. 2.

Baggrunden for bestemmelsen i stk. 2 er, at kommunalbestyrelsens afgørelser i disse tilfælde er truffet vedr. opgaver, der er henlagt til kommunalbestyrelserne efter aftale med landsstyret og dermed ud fra et delegationsprincip. I tilfælde af delegation vil

man normalt kunne påklage en afgørelse til den uddelegerende, i dette tilfælde landsstyret.

Ad stk. 3.

Bestemmelsen i stk. 3 vil kunne anvendes til at indføre klageadgang til landsstyret over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen som 1. instans, hvis der i særlige tilfælde måtte vise sig at være behov herfor.

Til kapitel 11.

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til gældende forordnings kapitel 9.

Til § 47

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 55, og er ændret i forhold hertil ved indføjelser af "anlæg" og "drift i øvrigt" for at præcisere, at kommunernes forpligtelser gælder såvel anlægsudgifterne som driftsudgifterne, herunder udgifter til undervisning. Desuden er der i stk. 6 tilføjet en bestemmelse, der bemyndiger landsstyret til også at regulere driftsudgifterne pr. elev ved at fastsætte øvre og/eller nedre grænser for lærertimeforbruget pr. elev, jf. bemærkningerne herom til stk. 6.

Desuden er der indføjet nye bestemmelser i stk. 2-5, jf. bemærkningerne herom nedenfor.

Ad stk. 1.

Bestemmelsen i stk. 1 fastslår, at udgangspunktet er, at alle udgifter til folkeskolens virksomhed påhviler kommunerne. Udgangspunktet kan fraviges enten ved forordnings-bestemte regler herom eller ved indgåelse af aftaler herom mellem kommunerne og Hjemmestyret.

Det følger af grundlovens § 76, at folkeskolens undervisning af børn i den undervisningspligtige alder skal være vederlagsfri for forældrene, og at de nødvendige undervisningsmaterialer skal stilles vederlagsfrit til rådighed for eleverne.

Som eksempel på områder, hvor der er udtrykkelig hjemmel for, at udgifterne ikke påhviler kommunerne kan nævnes de i forslagets § 31 nævnte opgaver, som landsstyret har forpligtelse til at sørge for. Landsstyret vil imidlertid kunne indgå aftale med en kommune eller med kommunale fællesskaber om disses varetagelse af visse opgaver, jf. § 31, stk. 3. Der vil således kunne indgås forvaltningskontrakter landsstyret og kommunerne imellem.

Bestemmelserne i stk. 2-5 er nye og er indføjet for at fastlægge, i hvilket omfang forældre kan tilpligtes at betale udgifter i forbindelse med ekskursioner, lejrskoler og skolerejser.

Ad stk. 2.

De udgifter, der er omfattet af stk. 2 er nødvendige udgifter til ophold, transport, entreudgifter og lignende, hvilket allerede følger af forslaget § 1, hvorefter kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres vederlagsfri undervisning i folkeskolen. En præcisering heraf er foretaget i stk. 3.

Ad stk. 3.

Efter bestemmelsen i stk. 3 har kommunalbestyrelsen direkte hjemmel til at bestemme, at forældre skal betale for deres børns forplejning på lejrskoler og skolerejser. Betalingen har karakter af en - eventuelt forudbetalt - refusion af de kommunalt afholdte udgifter hertil. Forældrenes udgift hertil må dog ikke være højere, end hvad en familie normalt har for et barn i den pågældende periode. Pålæg om, at forældrene skal afholde udgifterne til deres børns forplejning, anses ifølge forarbejderne ikke for at være i strid med Grundlovens § 76, hvorefter alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Det har således altid været forudsat, at forældre afholder udgifterne til børnenes daglige madpakke, gymnastiktøj og skriveredskaber mv. Udgifter til den almindelige daglige forplejning er ikke i strid med kravet om udgiftsfri undervisning. Det samme gælder om forældrenes afholdelse af udgifterne til forplejning på ekskursioner, lejrskoler og skolerejser - navnlig når udgifterne står i rimeligt forhold til de udgifter, familien under alle omstændigheder ville have til barnets forplejning.

Ad stk. 4.

Bestemmelsen i stk. 4 tager sigte på bl.a. indsamling eller aktiviteter, hvorved man tjener penge, som kan give eleverne mulighed for nogle yderligere oplevelser på turen, f.eks. en biograf- eller teatertur, som ligger uden for turens undervisningsmæssige formål. I forbindelse med aftale om tilvejebringelse af midler til rejsen bør samtidig aftales, hvorledes der skal forholdes med de indsamlede midler, såfremt rejsen ikke gennemføres, eller enkelte af de tilmeldte elever ikke deltager.

Ad stk. 5.

Bestemmelsen i stk. 5 fastslår, at ud over betaling for forplejningen kan der ikke påhvile forældrene nogen pligt til at bidrage økonomisk i forbindelse med en ekskursion, en lejrskole eller en skolerejse.

Ad stk. 6.

Bestemmelsen er en præcisering af gældende forordnings § 55, stk. 2. Bestemmelsen har til formål at give landsstyret mulighed for at sikre en vis minimumsstandard, blandt andet med hensyn til lærerdækningen.

Til § 48

Bestemmelsen i stk. 2, er, bortset fra konsekvensrettelsen af henvisningen, uændret i forhold til overgangsbestemmelsen i gældende forordnings § 56 stk. 3. Baggrunden herfor er, at anlægsforpligtelsen endnu ikke er overdraget til kommunerne, ligesom der heller ikke er aftalt noget tidspunkt herfor, se i øvrigt de generelle bemærkninger herom under afsnittet om implementering og videreførelse af reformen.

Til § 49

Ad stk. 1.

Ophævelsen af den gældende folkeskoleforordning sker samtidig med den nye forordnings ikrafttræden, dog med visse undtagelser, jf. bemærkningerne til stk. 2-4.

Samtidig ophæves forordningen om tilskud til elever, der er optaget i folkeskolens ældste klasser. Begrundelsen herfor er, at ordningen findes utidssvarende, jf. i øvrigt de generelle bemærkninger herom under afsnittet om de organisatoriske, administrative og økonomiske konsekvenser af reformen.

Ad stk. 2.

Den gældende folkeskoleforordnings § 10, stk. 5 og § 11 ophæves ikke. Dette skyldes, at der fortsat ønskes mulighed for at kunne oprette efterskoler for elever over den undervisningspligtige alder (§ 10, stk. 5) og for at yde tilskud til udgifter i forbindelse med efterskoleophold i Danmark, herunder hjemmel for landsstyret til at fastsætte regler for tildeling af tilskuddet. Den gældende bekendtgørelse om tilskud til efterskoleophold (bkg. nr. 4 af 21. februar 1997) forbliver i medfør af § 49, stk. 4 i kraft, indtil den ophæves eller afløses af regler i medfør af forordningen eller anden lovgivning.

Den gældende forordnings § 4 forbliver også i kraft. Dette skyldes, at det ikke har været muligt at få færdiggjort et forslag til en ny forordning om fritidsvirksomhed, hvori bestemmelserne i den gældende folkeskoleforordnings § 4 skal indarbejdes som følge af disse bestemmelser i det foreliggende forslag er erstattet af bestemmelsen i § 9, stk. 7 om frivillige aktiviteter i skoletiden.

Ad stk. 3.

Ifølge § 48, stk. 1 sammenholdt med denne bestemmelse indføres den nye struktur og fagrække, således at den vil omfatte 1. til og med 6. årgang i skoleåret 2002/2003, mens elever, der i skoleåret 2002/2003 går på 7.- eller højere klassetrin, skal afslutte

deres skoleforløb efter de nugældende bestemmelser. Den nye forordnings bestemmelser vil således være trådt i kraft gennem hele skoleforløbet med udgangen af skoleåret 2006/2007, når de sidste 11. klasser, der har fulgt den nuværende forordning, og den første 10. årgang, der er blevet undervist efter den nye forordning, afslutter deres skolegang samtidig. (Vedrørende sidstnævnte se i øvrigt de generelle bemærkninger herom under afsnittet om de organisatoriske, administrative og økonomiske konsekvenser.).

Skellet ved 6. årgang begrundes i den relativt store forskel på forslagets og gældende forordnings bestemmelser om undervisningens faglige indhold, og at elever på 7. og senere årgange derfor ikke ville kunne nå at blive i stand til at honorere de nye faglige krav.

Derimod vil der fra en rent faglig synsvinkel ikke være noget til hinder for, at undervisningen af disse elever organiseres efter forslagets principper om klasse- og holddannelse og organisering af undervisningen i fagdelte og ikke-fagdelte forløb mv., jf. § 4. Derfor vil kommuner, der ønsker helt eller delvist at indføre disse organisationsformer for elever, der går på 7. eller højere klassetrin i skoleåret 2002/2003, kunne søge landsstyret om tilladelse hertil i medfør af forslagets § 23 (efter dettes ikrafttrædelse) eller gældende forordnings § 22 (før forslagets ikrafttrædelse). Da det er ønsket, at kommunerne og de enkelte skoler går aktivt og fremadrettet ind i implementeringen af reformen, påregnes sådanne ansøgninger behandlet positivt.

Ad stk. 4.

Overgangsbestemmelsen, der medfører et lavere minimumslektionstal i overgangsperioden på 1.- 7. klassetrin, er begrundet i hensynet til at kunne finansiere merudgifterne i overgangsperioden.

Ad stk. 5.

Med bestemmelsen sikres det, at de administrative forskrifter, der er fastsat eller opretholdt i medfør af den gældende landstingsforordning forbliver i kraft.